

# DÉLVIDÉK

Z O M B O R, 1942 április 11.  
Csihás Benő u. 3. II. évfolyam, 79. sz.

FŐSZERKESZTŐ:  
ILLÉS SÁNDOR

Előfizetés 1 óra 2.50, negyedévre 7.20 Pengő.  
Levélcím: Zombor, p. f. 45. Tel. 207. Csekk. 74.050

## Az első évforduló

Irtta: Gáspár Jenő

az Országos Magyar Sajtókamara igazgató-főtitkára

Egy éve, hogy honvédeink diadalmas fegyverrel Szent István koronájának védőabroncsa alá visszazserezték az áldott Délvidéket. Rövid három év alatt ez volt a negyedik országgrész visszatérése s azok, akik több, mint husz éven keresztül a trianoni határokon innen és tul szenvedték a megpróbáltatások iszonyatát, negyedszer adhattak hálát az Istennek, hogy ismét felénk fordította jószágos arcát. Mi, akik a magyar történelem rendelkezéséből a sorompókon belül lestük a hajnalhasadást a trianoni éjszakában, a gyűlölet és igazságtalanság felhőinek megszakadását, a torkunkba dobogó szív lüktető emlékeiből tudjuk, mit jelentett a Felvidék egyrészenek, Kárpátaljának, Észak-Keletmagyarország és Erdély egyrészenek és a Délvidék egyes tájainak visszatérése. Ez az ujjongás a rengetegben eltévedt gyermek lelkesedő öröméhez volt hasonlatos, aki már-már reményvesztetten kapaszkodik a lábait vérző cserjékbe és utját álló fákba, mikor egyszerre váratlanul felcsillan a rég nem látott ismerős tájék fölött a kék ég. Mennyit álmodtunk ezekről az ismerős tájakról a trianoni börtön komor sötétjében, viharok száguldása idején, mikor magyar fellegek usztak és rohantak megcsufolva a félelem és gyűlölet vasbetonkorlátjait, vagy nézve nyári éjszakákon a csillagos égboltot, amely ezerestendő óta egységes védőburaként borul ránk békés nyugalommal legeltetve Észak és Dél, Kelet és Nyugat magyar csillagbárányait.

Hogy milyen volt a visszatérők öröme? Csak a hangfoszlányokból tudjuk, amelyek ujjongva és sirva, mennydörögve és fuldokolva jutottak el hozzánk az éter hullámain keresztül. Mintha mindenik szív a felszabaduló területeken egy-egy piros mikrofon lett volna, amely több mint két évtized szenvedéseit sirta, aggodalmait remegte, örömeit és boldogságát dobogta felénk. Csak a filmhíradókból s azoknak hangorkánjaiból, a virágoszobából, az önfeledt kiáltásokból, repeső mozdulatokból, ölelésekre tárt karokból, megvonagló szájakból tudtuk, mi volt az a minden kifejezési formát szétlőrő lelkesezés, boldogságáradat, amely gátat nem ismerve rohanta meg a bevonuló honvédséget, mint valami örömteli, édes árvíz, amelynek kiömlésére két évtizedig kellett várni. Csak azokból az újságcikkekben tudjuk, hogy mi volt a visszatérés örömeinek tüze, amely elárasztotta az anyaországi és a visszatérő újságok hasábjait, perzselve, lobogva, égve, mintha egyszerre el akarta volna égetni a keserűségnek, a sok-sok csalódásnak, elvetélt reménykedésnek rozsdáját, amely innen és tul, sokszor már megéltte a sziveket.

Mint valami óriási máglya égett heteken keresztül ez a tűz, amely egekig csapott, mint a visszafojtott zsarátnok alatt lappangó láng, mikor egyszerre beleszivőlt a szélvész és felkavarja a már-már alig pislákoló szikrákat is. Csak azt éreztük itt is és ott is, hogy ismét ünnepe van az ezeréves Magyarországnak s hogy

érdemes volt fogcsikorgatva, összeszorított öklökkel, önhusunkba vágó körmökkel, ugrásrakészen várakozni.

A magyar költő egyszer már megénekelte, végigtekintve a magyar történelem változatos multján, hogy ki volt nagyobb fia a hazának. A visszatérés örömteli napjaiban és azóta is sokszor felvetődött a kérdés, ki volt nagyobb, ki tett többet, hogy a visszatérés négyszer kö-



A Főméltóságú Kormányzó Ur

szönthetett ránk. Bizonyára meddő kérdés ez, mint ahogy úgy találta a költő is, aki kereste a magyar multban, ki volt nagyobb, ki volt dicsebb. Meg vagyunk győződve, hogy nagyok és kicsinyek, egyesek és társadalmi osztályok mind megtették kötelességüket, hogy Szent István palástjának elszakadt részeit újból magyar örömkönnyek áztassák. Mégis úgy érzem, ezen a helyen, a Délvidék visszatérése első év-

fordulóján fel kell hívnom a figyelmet arra a nemes és magasztos hivatásra, amelyet a magyar sajtó töltött be az elszakított területeken. A Délvidéken is a templom és iskola mellett a névtelen újságíró volt az a láthatatlan és mégis mindig élő hős,

aki sokszor kenyerét, életét és egészségét, létfenntartását és szá-

baftását kockáztatva állott posztján, nem csüggedt, hitt, reményt keltett és lelkesített. Összeszorított fogakkal hitt a magyar felhők, a magyar folyók, a magyar föld és a magyar csillagok ezeréves legendájában, hitt abban, hogy a felhők nem céltalanul és bizonytalanul keringenek határok fölött is a magyar égen, a folyók ezeréves törvényszerűségeit követve hőmpölyögnek végig egygyűvé tartozó országtájakon, a Kárpátok medencéjének földje jól bevált rendszer alapján termi és cseréli ki terményeit s a csillagok ezer év óta, jó- és balsorsot hozva, villognak gyémántként, vagy borulnak el síró szemekként. Ezekből a jelekből erőt gyűjtve volt őrzője a névtelen újságíró a rabtájakon a magyar betűnek és a magyar szónak, amelyet, hogy nem feledtek el az újabbkori nemzedékek, nagyrészen nekik köszönhető. Az Országos Magyar Sajtókamara, az egyetemes magyar sajtó érdekképviselői szerve ezért fogadta örömmel kebelére a visszatérő országgrész sajtóját, mert büszke volt annak szenvedéseire és hősiességére. S ezért szorítja most is meg az első évfordulón a délvidéki sajtó munkásainak kezét, kérve őket, hogy a viszcacsatolás történelmi igazságszolgáltatását azaz a kölcsönös ígérettel tegyék még viharállóbb valósággá, hogy

egyesült erővel szolgáljuk most és a jövőben az örök magyar igazságokat és a szentistváni Magyarországot.



Igy fogadta Zombor az első magyar páncélos

## A R E N A M O Z I

Péntek--Hétfő

## Intermezzo

Főszerepben:

Leslie Howard és  
Ingrid Bergman

Pótműsor: magyar és olasz híradó

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,  
Hiszek egy isteni örök igazságban,  
Hiszek Magyarország feltámadásában.

## Igmándi keserűviz a

## VILÁG

legtartalmasabb természetes  
hashajtó ásványvíze.  
Nem kell pohárszámba inni —  
mert már elég 3 ujjnyi.

## NEMZETI MOZI

TELEFON: 158.

PÉNTEK—HÉTFŐ

## Ember a láthatáron

Gazdagon kiállított vadnyugati történet, vé-  
gig idegfejesítően izgalmas.

Főszerepben:

GARY COOPER

DORIS DAVENPORT, FRED STONE

Pótműsor: első netes UFA és magyar híradó

## ZOMBOR JÖVŐJE

## A város egyéves munkájáról és a jövő feladatairól beszél Cserta Péter dr. polgármester

Egy esztendővel ezelőtt a magyar csapatok egy visszahagyatott, süllyedő városba vonultak be. Zombor lassan elbalkániasodott, patinás szépsége elhalványult. Egy esztendő múltán nagy változásokat észlelhetünk. Zombor a fejlődés útjára lépett.

A város élére olyan ember került Cserta Péter dr. polgármester személyében, aki ismeri a városrendészet minden csínját-binját, aki szívén viseli Zombor fejlődését, s fáradhatatlanul dolgozik városunk érdekében.

Az évforduló alkalmából felkereste a Délvidék munkatársa dr. Cserta Péter polgármestert és megkérte, hogy nyilatkozzék az egyéves munkáról és a város jövő terveiről.

A polgármester szerényen utasította el a felkérést és kijelentette, hogy dolgozni akar, s nem nyilatkozni. Amit mond, az nem nyilatkozat, inkább beszámoló. Kijelentette, hogy a közigazgatás minden ügyosztálya működik. Csupán az árvaszéki hivatalt kell újlag átszervezni és ez nagy nehézségeket okoz.

A köztisztaságról beszélt ezután a polgármester.

## A város átveszi a kórházat

— Most folyik az iparigazolványok kicserélése is, s ez nagyobb munkát vesz igénybe, folytatta a polgármester. Azután átveszi a város a kórházat is. A gazdasági reorganizálás nagyon szükséges. Szükség van ezenkívül a laktanyák kibővítésére és korszerűsítésére. A tüzérlaktanya mellett istállót építünk. A legközelebbi törvényhatósági bizottsági ülések egyikén a volt sztapári uti vásártér felosztásának jóváhagyását terjesszük elő. Ezt a területet parcellázzuk.

Harminc házhelyre osztjuk fel.

s mivel ezek az építkezések kisebb anyagbefektetést igényelnek, reméljük, hogy ezzel sikerül majd enyhíteni a lakásínségen. A tavasszal a vármegye is megkezdte az építkezést, s az Erzsébet liget egy részének felhasználásával, amihez a város törvényhatósági bizottsága biztosan hozzájárul

— felépül a csendőriszkoja és a főszolgabírói hivatal is.

— A MÁV is foglalkozik tisztviselő-

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszöntjük a hazatért Délvidék lakóit.

Haidekker

Pál

gyógyszertár R.T.

K  
A  
P  
O  
S  
V  
Á  
R

Az állapotok némileg javultak. A nagy hó miatt a város kertészeti rendbe hozása most van csak folyamatban. A hó eltakarítása módot adott a télen a munkanélküliek foglalkoztatására. A tél folyamán középítkezések nem voltak.

— A lakáskérdés a legfontosabb problémája a városnak, jelentette ki Cserta Péter dr. polgármester.

Eddig 250 családot tudunk elhelyezni. A lakáskérdés

napról-napra súlyosabb és csak kitelepítéssel lehetne megoldani.

— A szegények ellátása folyik. Az arra rászorulókat a város segítyezi. Készpénzt csak a munkanélküliek kapnak, a többiek között élelmiszert és tüzelőfát osztanak szét havonként. A szegény beteget rendszeresen kezelik. A város földjeinek egy részét bérbeadta. A bérek kedvezőek.

Az iskolákról beszélt ezután a polgármester, majd kijelentette, hogy a közegészség terén egyelőre preventív védekezés folyik, nehogy a tavasz beálltával fertőző betegség lépjen fel.

A vöröskeresztes kórházat harminc-negyven napon belül felállítják.

kások építésének kérdésével. Erre a célra a városi kertészeti telepet bocsájtáná a város a MÁV rendelkezésére. A kertészeti telep pedig a jelenlegi csemete-kert helyére kerülne.

## Székházat kap a rendőrség

Cserta Péter dr. polgármester ezután a jövő terveiről beszélt munkatársunknak.

— Gádor felé vezető utat kiépítjük a város határáig, onnan a vármegye építi tovább. Remélhetjük, hogy Zombor és Baja között a közlekedés a legközelebbi jövőben már jó uton nyer megoldást.

Az ut nyolc méter széles lesz, mert a jövőben ez lesz a fő utvonal Zombor és a főváros között.

Már tárgyalásokat kezdtünk a kőbányákkal, de ezen a téren szállítási nehézségek vannak. A belterületi utak rendbentartására, illetve kiépítésére a költségvetésben hatvan ezer pengőt biztosítottunk.

— Gondoskodtunk a középületek karbantartásáról. A városházára nem huzunk még egy emeletet, mert a hivatalokat el tudtuk helyezni az üzlethelyiségek átépítésével.

A rendőrség elhelyezése még gondot okoz. A mostani rendőrségi székház szűk. A városi hozzájárulás felhasználásával a rendőrség székházat épít. A pénzügyigazgatóság épületének átépítésére a tervek elkészültek s az építkezést még a folyó évben meg is kezdük.

## Négy tanyaközpont létesül

— A tanyacsoportokra a megszállás alatt nem fordítottak sok gondot. Mi ezen az elhanyagolt állapotban segíteni akarunk — mondotta Cserta Péter dr. polgármester. Négy tanyaközpontot létesítünk, és pedig a Milics, a Sáponya a Lugomer-

szki szállásokon és a régi szivaci uton. Ezeket a helyeken közigazgatási épületet emelünk és közigazgatási napokat tartunk. Közel visszük a néphez a várost. A központ intéz el minden fontos munkát úgy-

mint az adózást, az anyakönyvezést, marhalevelé kiállítását stb. Ilyen ügyekben nem kell majd a tanyai embernek a városba jönniök. Állatorvost is küldünk a tanyákra. Gondoskodunk temetőről, piactérről, távbeszélő állomást létesítünk, ennek révén lehetővé tesszük a mentőszolgálat kiépítését és a tüzelést.

— A Milics és a Lugomerszki szállásokon már az idén megkezdődik az építkezés.

— Vizvezetékek építésére és csatornázásra egyelőre nem gondolunk, jelentette ki Cserta Péter dr. polgármester. Ezek olyan kérdések, amelyek a mai viszonyok mellett nem megoldhatók. A város régi csatornahálózata már elavult. Ha vízvezeték építésről lesz szó, figyelembe kell venni a légtalmi szempontokat is. Előnyösebb a kerületi vízművek létesítése. Így először kevesebb költséggel oldható meg, másodsor pedig kisebb üzemzavar esetén csak egy központhoz tartozó hálózat kapcsolódik ki.

— A város tervbevette az idén egyes nyitott csatornák befedését. De ezek a csatornák a csapadék levezetésére alkalmasak

## Új villanytelep

A polgármester ezután a város legfőbb és legtöbb gondot okozó problémájáról, a villanykérdésről beszélt.

— A villanytelep átépítése folyamatban van, jelentette ki. A turbina és a generátor részére a szükséges talapat elkészült, most folyik az új kazánház alapozási munkálata.

Rövidesen Zomborba érkeznek a turbinát szállító cég szakképzett szerelői is, a gépek összeállítása végett.

Junius végére már új villanytelep működik.

A régi gépeket tartaléknak hagyjuk meg. Javítás alá vesszük és azokat zavar esetén helyezzük csak üzembe. Most tárgyalást folytatunk egy szomszédos községgel, annak villanyárammal való ellátása érdekében.

— A villanykérdéssel kapcsolatban van még egy probléma. Lépésről-lépésre módot kell találnunk arra is, hogy az áram feszültségét megváltoztassuk. A helyzet

## Budapest környéki gyárvárosban

(Budapesttől 20 perc) biztos megélhetést nyújtó ital-, csemege-, fűszer- liszt üzlet nagyban-kicsinyben, főútvonalon

## minden engedéllyel ellátva

családi okok miatt ATADÓ. Szükséges tőke: 100.000 pengő, Cim: Inczédi Pál Budapest, XIV., Ungvár ut 64.

ma az, hogy a közkórház és a tüzerlakta-  
nya már 220 kw-os áramot kap.

— Programot jelent a közkórház fej-  
lesztése is, mondotta a polgármester.

Jelenleg 150 ágyas a kórház, de ezt  
rövid időn belül kibővítjük. Legalább  
300 ágyas kórházra van szüksége Zom-  
bornak.

E téren a kormány támogatása biztosítva  
van. A kormány nagyobb összeggel siet a  
város segítségére.

Beszélt a polgármester ezután a Fal-  
cione alapítványról. A téli gazdasági isko-  
la rövidesen felépül. Az alapítványhoz a  
városi földekből is csatlóznak. Hogy az ala-  
pítványt tehermentesítsék, hajlandó a kor-  
mány az oktató személyzet illetményeit át  
váltani, s így több jut az alapítványból a  
gazdasági feladatok teljesítésére, fejezte be  
beszámolóját a polgármester.

## A magyar rendőr

Amikor a mai örömteljes évfordulón emlé-  
keztünkbe idézzük a felszabadulás boldog nap-  
jait és megkíséreljük felvázolni a magyar ha-  
zában eltöltött első, boldog évet, nem festhe-  
tünk teljes képet, ha nem emlékezünk meg a  
magyar rendőrségről, amely a nyugalmat, a sze-  
mély- és vagyonbiztonságot hozta meg nekünk.  
Nekünk délvidékieknek egészen más fogalmunk  
volt a kisebbségi sorsban a rendőrségről, mint  
most, más szemmel néztük az egyenruhásokat  
és valljuk be, ha tehetjük, kikerültük az utunk-  
ba eső rendőrt. Nem volt kellemes találkozás.  
Több oka volt ennek, most azonban nem aka-  
runk régi sebeket feszekitani, a 23 évről eleget  
beszéltünk már, hanem arra szeretnénk rámu-  
tatni, mennyivel más most a helyzet. A magyar  
rendőrben nem ellenséget, hanem a személy- és  
vagyonbiztonság védőjét látja minden becsül-  
letes ember, beszéljen bármilyen nyelven, tar-  
tozzék bármily vallásfelekezethez, mert a ma-  
gyar rendőr — erről az első évben számtalan-  
szor meggyőződhattunk — mindenkor igazsá-  
gos, jóakaratu.

Zomborba a visszafoglalással csaknem egy-  
idejűleg, április 16-án délután érkezett meg a  
m. kir. rendőrkülönmény és szolgálatát az uta-  
zás fáradalmait ki sem pihelve nyomban meg-  
kezdte. A katonai közigazgatás alatt mint an-  
nak szerve dolgozott a közrend és közbiztonság  
helyreállításán illetve megőrzésén. Az első na-  
pokban rendkívül sokoldalú és szerteágazó volt  
ez a szolgálat, a rendőrség azonban minden fel-  
adatát gyorsan és kiválóan oldotta meg.

Augusztus 16-án rendőrkapitányságot álli-  
tottak fel Zomborban s azóta mint a m. kir. rend-  
őrség zombori kapitánysága gyakorolja rendőr-  
hatóságként mindazon jogokat és kötelessége-  
ket, amelyek hatáskörébe tartoznak.

A rendőrkapitányság egyik szerveként mű-  
ködik a bejelentő hivatal. Zomborban elsőnek  
szervezték meg a bejelentést az egész Délvidék-  
en és mire az erre vonatkozó felsőbb utasítás  
megjelent, itt már minden a legnagyobb rend-  
ben folyt.

Az eltelt egy esztendő alatt a magyar rend-  
őrség szellemének híven töltötte be és látta el  
feladatát, a város közönségének teljes megelé-  
gedésére. Nem akarunk dicsérni, csak annyit  
mondunk: megszerettük a rendőrt.

Amint a magyar rendőr feltűnt a zombori  
uccán és érintkezésbe lépett a nagyközönséggel,  
az egy csapásra megszerette őket.

Zomborban elismeréssel emlegetik a magyar  
rendőr feltétlen tárgyilagosságát — pártatlan-  
ságát, megbízhatóságát — és dicséret hangján  
emelik ki a rendőrszemélyzet udvariasságát.  
A végrehajtó hatalom fegyveres eszköze tud  
udvarias is lenni és kemény hivatásával össz-  
hangba tudja hozni az udvariasságot.

A magyar rendőrség Zomborban megszilár-  
ditotta a közbiztonságot. Az egész év alatt nem  
fordult elő az emberi élet ellen irányuló komo-  
lyabb bűncselekmény a városban és a kisebb  
bűncselekmények száma is jelentősen csökkent  
az elmúlt évekkel szemben. Ez mindenképp előtt  
annak köszönhető, hogy a rendőrség általában  
a megelőzésre fekteti a főszűrt s nyugodtan  
mondhatjuk: rendőrségünk a város útjain tart  
ja a kezét. Mindent tud, mindent lát.

A rendőrkapitányság élén Czákó Zoltán  
rendőrtanácsos áll egy esztendő óta, aki példás-  
san szervezte meg a kapitányságot. A beosztott  
tisztokkal és őrszeméllyel a közönség meg-  
elégedésére töltik be hivatalukat.



A örömnapok színteltjai:

## Igy kezdődött

Egy esztendő. Mintha csak most tör-  
tént volna tegnap, úgy él emlékezetünkben  
Bennünk remeg még minden izgalom, a  
nagy örömtől dagad a szívünk, szemünk  
könnybelábad. Felvillannak az emlékek,  
minden órája tisztán vissza tudunk gondol-  
ni még tíz év múlva is.

Egy esztendővel ezelőtt minden perc  
történelem volt. Mi benne éltünk, körülöt-  
tünk forgott, kavargott a nagy esemény,  
amelyre huszonegy évig szüntelenül, pillá-  
natra sem csüggedve vártunk.

»Horthy Miklós jön fehér lován« Előbb  
csak álmodunkban láttuk, elénk képzeltek, ki-  
váltuk a határon lopva becsémpészett ké-  
peslapokból a Hadur képét, később már  
úgy élt bennünk, mint valóság. Jönnie kell  
eljön majd, s felujongtunk, amikor a rádió  
hullámai meghozták a hírt: Erdélybe bevo-  
nult a magyar honvédség.

pai csattogtak a kövezeten, s egy pillanat  
alatt megváltozott a város képe. Az abla-  
kok kitárultak, a megjelentek a házakon a  
nemzetiszínű lobogók. Hogy mikor készül-  
tek el, azt nem tudja senki, de minden há-  
zon volt. Éjjel varrták selyemruháikat ál-  
dozták fel az asszonyok, vagy már évek  
óta készenlétben állt a padlás egyik sarká-  
ban elrejtve, ki tudja?

A régi haragosok kibékültek, össze-  
ölelkeztek, egy szív volt az egész város.  
Könnyes szemmel jártak-keltek az utcákon.  
Egy koldus sirvafakadt az utcasarkon.  
Rossz kalapját tartotta maga előtt, s cso-  
rogtak könnyei. Nem tudott beszélni, csak  
azt hajtogatta, motyogta maga elé: Magya-  
rok, magyarok...

Filmszerűen peregtek le az események  
A katonai közigazgatást napok alatt meg-



Deák Leó dr. főispán üdvözlí a bevonuló gyorsdandár parancsnokát

Foto Iván.

Ha visszapiillantunk, minden perc egy  
napnak tűnik. Az emlékezés fényében az  
öröm mindig több, mint a valóságban volt.

Pénteken reggel hozta hozzánk el az  
éther a hadparancsot: Előre, az ezeréves  
határokig! Az eső szemelt, az utcák népte-  
lenek voltak. Mintha az egész város kihalt  
volna szombaton reggel. Csak a függö-  
nyök mögött kandikáltak ki kíváncsi sze-  
mek. A zombori vasútállomásra magas  
füstfelhő szállt fel. Néha átrobogott a váro-  
son egy nemzetőrökkel megrakott autó.

Repülőgépek köröztek a levegőben.  
Az üzletek redőnyeit lehúzták. Az eső sze-  
melt, de néha kibukkant a nap.

Délelőtt tizenegy órakor robogott be  
az első tank. Nagy lendülettel jött acéljal-

szervezték. A városparancsnok, vitéz  
Szentendrey Ágoston vezérőrnagy különö-  
sen szociális téren tett sokat a város érde-  
kében.

Azóta egy esztendő telt el, s ez az egy  
év meghozta a lelkek megbékélését. A Dél-  
vidéken élő nemzetiségek közé emelt mes-  
terséges választófal már leomlott, ledől-  
t, összezúzta a szentistváni gondolat hatal-  
mas és építő ereje.

Az itt élő népek nem kergetnek politi-  
kai ábrándokat és nem ülnek fel az ellen-  
sége propaganda. Meglátják és meg-  
értik a történelmi törvényszerűség hajtó-  
erőit és azon az uton haladnak a magyar-  
sággal együtt a szebb holnap felé, amelyen  
husz évvel ezelőtt elindult Horthy Miklós  
és lelkes csapata. (—)

## En így láttam...

1941. április 14. A nagypéntek nagyszom-  
batra virrad. Lidércnyomásos, fel-felriadó álom-  
mal alszom. Idegeimben és álmomban taporzé-  
kölva tombol a virágvasárnapi belgrádi bomba-

zapor poklának emléke. A halálfelelem verejté-  
kének esőjében ázva riadok fel, amint a haj-  
nal felé baktató éjszakában ágyukerékek, lösze-  
res és gépkocsik féltelmetes komorsággal übbö-

4.  
 rögnék végig a város utain. Félálomban arra gondolok, hogy a szerb hadsereg most vonul a magyar határ felé...

Kora reggel az ablak előtt ülök. Regényt szorongatok a kezemben, de nem olvasok. Az utca már a tavaszi napfény örömeiben fürdik. Néhány ijedt szerb katona és felfegyverzett polgári ruhás egyén cselleng az utcán. „Előre az ezeréves határokig!” motyogom Kormányzó Urunk történelmi jelszavát, és várom a vérfürdőt, a magyarpusztítást, mert a szerbek büszke göggel azt hangoztatták, hogy térdig fognak gázolni a magyar vérben. A felszabadító magyar honvédeket csak Husvét vasárnapjára várom.

Délelőtt 10 óra. A Szelenca városrészben lévő katonai élelmiszerraktár lángokban áll. Vastag, fekete füstfelhők gomolyognak az égig. Hire jár, hogy a szerb hadsereg rendetlenül, fejvesztetten visszavonult és nemcsak az élelmiszerraktárakat égette fel, hanem a csatornahidat is felrobbantották.

Féltizenegy. Édesanyám lelkendezve fut a szobába.

— Itt vannak a magyarok! — mondja elfuló hangon.

Elsápadtam, majd lángba borult az egész testem.

— Lehetetlen — válaszoltam. — De már rohantam is az utcára.

Az Apolló utca piros-fehér-zöldbe öltözött. A magyar zászlók vigan lobognak a házakon. Az utcára tóduló emberek megállították a méltóságteljes lassúsággal haladó hernyótalpasokat és ölelték, csókolták a katonákat. Az egyik hernyótalpasból kitekintő katonát ujjongó, boldog sirással öleltem át és megcsókoltam az izadt, olajos, poros, maszatos arcát.

Az utca mely néhány perc előtt néptelen volt, most benépesült. A langyos áprilisi szellő büszkén lobogtatta a magyar zászlót s én hitetlenül állottam ebben az áldott, háromszínű, sugaras lobogásban. Nem. Ez nem igaz. Almodom csupán és jaj, borzalmas lesz a felébredés. Álom ez, álom, Isten nem szerethet engem anyyira, hogy ilyen földöntúli boldogságban részesítsen. De ime: a Vadászúrtól felől hatalmas lobogó köré gyűlt tömeg közeledik a városháza felé. Nagymagyarországot, Kormányzó Urunkat

## Ebneről vegye bútorát Szeretni fogja otthonát

BP. VIII. KARPENSTEIN U. 2/A

és a Honvédséget éljenezik. Istenem, milyen bátrak! Én gyáva vagyok és félnéken nézek magam köré, mert a szerb rendőrtől rettegek.

A zászló más a városháza Szent György-téri erkélyén lobog, s a téren összegyűlt tömeg szakadatlanul éljenez. Én ajult ámulatba kábulva szorongok a tömegben, s amidőn felcsendül az ajkamon a Himnusz, rekedtes, sirásba csukló hangon énekelek. Édes, jó Istenkém, hát ezt is megértem. Március 15-én még a megyeháza tömlőcében snylódtem. Április 4-én a délszerbiai hegyeket csákányoztam és szentül hittem, hogy ezek a hegyek lesznek a gyilkosaim. Április 6-án a belgrádi bombázópor süvöltötte, robbantotta belém a halálfélelmet és ma, április 12-én a magyar Himnusz énekelem lelkem szakadtából, mert itt vannak a magyarok. Ó, csak hogy ezt is megérhettem! Most már boldog örömmel meghalhatok...

Rohanunk a honvédkaszárnya felé. A Bezdáni ut felől várjuk a magyar honvédek érkezését. Egy barátom nemzeti színű szalagot gombostűz a kabátom hajtókájára. Szótlan zokogással összeölelkezünk. Türelmetlen várakozásban telik az idő. A percek sürgős, rohanással innak, mégis, mintha minden perc óránkénti lassúsággal telne el. Elkopott, elfogyott a türelmem a nagy honvédvárásban. Lázasan bolyongok a tömegben és haladok a mámoros éljenezés útján. A Szent György-téren már hatalmas tömeg ünnepli a szegedi gyorsdandár vitézeit. A tömeg virágot hint a vitézekre és cigarettával árasztja el őket. Befurakodok a honvédek közé. Kemény, harcos kezeket szorongatok. Összeölelkezem a felszabadítókkal. Örömkönnyeimtől már oly szép az arcom, hogy szikrázva sugárzik és ragyogó szemem sugarán a magyar Isten énekl a Himnusz: „Isten áldd meg a magyart...”

HUSZÁR SÁNDOR.



A magyar honvédség egységei a Szent Hárómság térre érkeznek. Foto Iván.

## Visszapillantás

Az Idő óriásmalmának sulyos kövei ismét leöröltek egy esztendő: Egy év eseményeinek dus magjai tisztán, hófehéren hullottak le a zsáköntön és az emlékek most megtisztulva, megszépülve, lágyan kerülnek a történelem tárházába.

Ma egy esztendeje annak, hogy a huszonhárom évig rabigában görnyedő Délvidék, a szentistváni Magyarország kincses Duna-Tisza köze, az áldottföldű Bácska és

annak városai kisebbségi sorsra ítélt magyarjai felszabadultak. Boldog volt ez a majdnem két és fél évtizedig áhitott felszabadulás! Az egy év előtti tavasz már nemcsak virágot és ígéretet hozott, hanem a bácsvidéki magyarok legnagyobb kincsét is elhozta: a szabadságot! Az egy év előtti husvét, amely akkor a mai dátumra esett nemcsak a kereszthalálra ítélt lelkek, hanem Magyarország és a magyar nemzet feltámadását is hirdette.

„Előre, az ezeréves határokig!”

Április 11-én, nagypénteken reggel megszólaltak az ágyuk és a gépfegyverek Szabadka fölött, az átkos trianoni határvonalon. De alig rövid félóra múlva a legfelsőbb Hadur kiadta parancsát honvédseregének:

»Előre, az ezeréves határokig!»

Könnyes szemmel hallgattuk az »üzenetet» és egész nap nem mozdultunk el rejtegetett kis rádiónk mellől. Délután a városban egyetlen utcán sem láttunk egy lelket sem. Senki sem mozdult ki lakásából. Délelőtt az üzletek még tele voltak: Új zászlónak való anyagot vásárolták a magyarok, a me nekülni készülő pedig utolsó pénzükön is élelmiszereket vettek. Gyalog, szinte észrevétlenül hagyták el a várost.

A vonatok már nem közlekedhettek, mert egyetlen szerelvény sem volt a hatalmas szabadkai vasútvonalon...

Este kilenc óra tájban a határőrség utolsó maradványa menekült négy hatalmas teherautón.



Foto Iván. vitéz Szentendrey városparancsnok és vitéz Török dandárparancsnok egy katonai díszszemlén

Benn a házakban senki sem feküdt le. A sötét ablakok mögött félve bujtak össze az emberek, voltak, akik sirtak, akik imádkoztak, akik összeszorított ököllel ültek a sötétben és a legkisebb neszre is felugrotak. A felszabadító honvédcsoportok ekkorra már átlépték a trianóni határt és a félig-meddig megépített bunkerokból egymásután füstölték ki a civilruhás csetnikeket, dobvoljacokat és éretlen szokolista kamaszokat, akiket azzal az utasítással hagytak maguk után a menekülő határvédők, hogy az utolsó csepp vérükig »küzdjenek!»

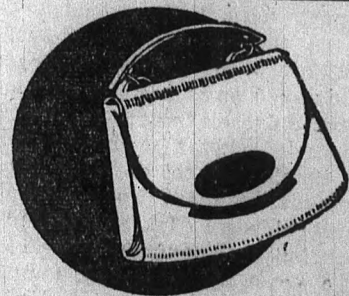
Reggelre huzódjanak be a városba, oszlongon szét a kerületekbe és amint kivilágosodik, kezdjék meg a fosztogatást, rablást, gyújtogatást és irgalmatlan gyilkolást.

Hála Istennek és a honvédcsoportok villám gyors előretörésének, ezt a »parancsot» már nem hajthatták végre...

Levegőbepül az összekötő vasúti híd

Ejfelután két óra körül irtózatoss detonáció remegtette meg a várost: mindenki azt hitte, hogy visszatértek a szerb csapatok és a honvédekkel felvették a harcot. A magyar ágyuk lövik a várost? Leírhatatlan

Bőröndök,  
 Retikülök,  
 Bőrkesztyűk  
 és utazási  
 különleges-  
 ségek szak-  
 üzlete



**ANISICHERNO**  
 Baross tag Zombor Bízalom tag

**Hrabovszky István**

optikai, mechanikai és  
 villamos berendezési  
 vállalat

Zombor, Telefon 214.

volt a rémület. Az emberek ellepték a pincéket vermeket, minden emberfőhelynyi földalatti lyukat. A robbanások vakító tüze sűrűn megvilágította a várost, az ablakok a fűlsüketítő, hatalmaserejű robbanásokból bezuzódtak, a háztetőkről a cserépszindely vérfagyasztó csörömpöléssel zuhant a járdákra. Csakugyan úgy tűnt fel, mintha a várost kötétek volna. Csak reggel, mikor az első honvédsapat bevonult a városba, láttuk, hogy mi történt az éjszaka:

**A visszalopakodott csetnikbanda levegőbe röpitette az összekötő vasuti hidat, a szerelőműhely víztoronyát, az összes blokkházakat, szétrobbantotta a síneket és az utakat.**

Siralmas látványt nyújtott a rommárobbantott tizenöt-huszt méter hosszú »alagút«, amely az összekötő vasuti hid alatt vitt Palics felé. A hatalmas, törvényszéki épületen, az állomás főépületén és az állomáskörnyéki házakon egyetlen abak sem maradt épen.

Az irtózatoss erejű légnemzés néhol a bezárt ajtókat ajtófástul tépte ki a falból és dobta ki a kocsiutra, vagy az udvarra.

### Tengernyi piros-fehér-zöld lobogó a város

A felszabadító honvédsereg első csapata nagyszombaton hajnalban végigrobogott a városon. A háromkilométeres Halasi ut zászoldiszhben várta már őket. Kerekpáros futárok hozták meg az örömhírt:

»Itt vannak a magyarok!»

A belváros épületeit és házait pillanatok alatt fellobogózták. Az emberek kitódultak az utcákra és utakra, virággal, örömkönyves arccal, egetverő éljenzéssel fogadták a bevonuló magyar hadsereget:

»Éljen Horthy Miklós! Éljen a magyar hadsereg! Isten hozott, drága testvéreink!»

Husvétvasárnapja: április 13-a. Kinn az utcákon a magyar honvéd vivja győzemes-véres harcát az elbujt, orvul támadó, gyáva ellenséggel... Benn a templomban ima szál az égre: »Isten, áldd meg a magyart!... Nyujts feléje védőkart, ha küzd ellenséggel... Megbűnhődte már e nép a multat, s jóvendőt!»

### Erőnkben, hitünkben és hazaszeretetünkben

többé meg nem törhet semmi vihar, meg nem ingathat semmi kísértés.

Ma egy éve, hogy a béklyó lehullott és valahol messze mögöttünk rozsdásodik az idő szeszélyes viharában, most már szabadon erősödhet az erőnk, a szívünk többé meg nem alkuszik semmi kényszerítő rosszal: minden igyekezetünkkel sietünk behozni azt a több mint két évtizedet, amely az elnyomók lassan őrlő malmának garatjába hullott. Igaz: nagyon nehéz, csunya dolgokon mentünk keresztül, úgy is, mint emberek, úgy is, mint magyarok, de azóta már mindannyian magunkhoz tértünk megmákonnyozott életünkben, s most már annál erősebben hisszük, hogy

**a magyar erő, a magyar akarát, a magyar hit, a magyar lélek és a magyar gondolat csak úgy lehet súlyos, ha az megtántoríthatatlanul magyar és annak is marad!**

A felszabadulás első heteiben szinte elbűvölten láttunk mindent magunk körül: mintha egy szép, nagy, új városba jártunk volna, ahol ismerőseink az utcák, de ismeretlenek a szép, tiszta házak. Az arcokat is jól ismerjük, de az embereket soha sem láttuk! A hang is ismerős, csak erősebb, vigabb, a színeket is láttuk már nagyon sokszor valahol de soha sem voltak ilyen élések világosak és áthatók... És bizony egy kicsit bizonytalanul indultunk el a széles szén utakon. De azóta már megszoktuk a járást és biztos léptekkel megyünk!

Vass Imre

Kérjen lámpát ilyen márkával

**OSRAM-D**

olcsó fényt ad

## A felszabadulás ünnepe Bezdánban

Bezdánban vasárnap ünneplik meg a felszabadulás évfordulóját. Az ünnepséget a társadalmi egyesületek együttesen rendezik meg. Szombaton este fáklýsmenettel kezdődött az ünnepség, vasárnap délelőtt az egyesületek és testületek zászlók alatt vonulnak a templomba. Az ünnepély fénypontja a délutáni felvonulás lesz. Az egyesületek fél három órákor gyülekeznek a községháza előtt, innen kivonulnak a határba, ahol egy esztendővel ezelőtt a magyar csapatokat fogadták. Elöl halad a lovasbandérium, után a magyarruhás leányok csoportja, iskolásgyermek, zenekar, frontarcosok, leventék, majd a kulturális egyesületek.

Az ünnepély az országzászló alatt zajlik le. Este az Erg féle vendéglőben irredenta estet rendeznek, amelynek tiszta jövedelmét a honvédek javára fordítják. Az előadáson a legjobb bezdáni műkedvelők lépnek fel.

patokat fogadták. Elöl halad a lovasbandérium, után a magyarruhás leányok csoportja, iskolásgyermek, zenekar, frontarcosok, leventék, majd a kulturális egyesületek.

## Zászlószentelés Monostorszegen

A DMKSz monostorszegi fiókja a felszabadulás évfordulója alkalmával szenteli fel zászlóját. Az ünnepségek már szombaton este megkezdődtek. Este fél nyolckor elkísérték a zászlót a zászlóanyához, akiknek az énekkar szerenádót adott. A zászló anyát Loparits Mária tanítónő meleg szavakkal köszöntötte.

A vasárnapi ünnepség műsora a következő:

Reggel hét órákor gyülekezés az iskolában. Fél nyolckor az ünnepi menet elindul a zászlóért. Fél kilenckor ünnepi szentmise, utána diszfelvonulás a templomkertben, ahol a zászlót feldisziük a szalaggal. Pekló Tibor a DMKSz helyi szervezetének titkára méltatja a zászlószentelés jelentőségét, majd sor kerül a zászló beszentelésére. A honvédek első őrségváltása a zászló előtt. A zászló anya szeptet ver a zászlóba, majd Holpert Gyula zombori gimnáziumi tanár, a DMKSz központi kiküldött je ünnepi beszédet mond. A délelőtti ünnepséget hazafias tárgyú szavallatok zárják be.

nek titkára méltatja a zászlószentelés jelentőségét, majd sor kerül a zászló beszentelésére. A honvédek első őrségváltása a zászló előtt. A zászló anya szeptet ver a zászlóba, majd Holpert Gyula zombori gimnáziumi tanár, a DMKSz központi kiküldött je ünnepi beszédet mond. A délelőtti ünnepséget hazafias tárgyú szavallatok zárják be.

Este 8 órai kezdettel diszleóadást tartanak a Lerbach féle vendéglőben. A DMKSz műkedvelői kitűnő erővel előadják az Obsitos c. háromfelvonásos operettet. Rendezi Gál Lajos, a DMKSz vigalmi osztályának vezetője.

## A zombori munkapiac helyzete

Munkát keres 97 munkát kaphat 40 munkás

A M. Kir. Állami Munkaközvetítő hivatal zombori kirendeltségének szombati jelentése szerint Zomborban **munkát kaphat: férfi:** 1 uradalmi gépész-kovács, 9 mezőgazdasági cseléd (6 kommenciós), 2 kocsis, 1 udvaros házapsár (az asszony szakácsnő), **tanonc:** 1 női fodrász, 1 borbély, 1 sütő, 1 pincér, 1 kereskedő, 20 mezőgazdasági nő: 7 mindenes, 1 mindenes szakácsnő, 1 szobalány, 2 bejárónő

**Munkát keresnek férfi:** 1 kertész, 1 kovács, 2 géplakatos, 1 kályhás, 1 cipész, 1 hentes, 1 szobafestő, 1 magántisztviselő, 1 kereskedő segéd, 2 mezőgazdasági cseléd, 1 gyári segédmunkás, 1 napszámos, 8 szolga. **nő:** 1 varrónő, 1 magántisztviselőnő, 1 éttermi felszolgálónő, 56 gyári segédmunkásnő, 2 orvosi rendelőbe v. kiszolgálónő, 2 házvezetőnő, 12 háztartási alkalmazott.

# Megsemmisültek a bekerített szovjet harcierek

**A német tengeralattjárók újabb 12 hajót süllyesztettek el az amerikai partok előtt — Észak-afrikában 10 kilométernyire visszazorították az angolokat a tengely csapatai — Cripps a kudarc miatt hazautazik Indiából**

## Hazajönnek a magyarvonatkozású volt jugoszláv hadifoglyok

Az India körüli vizeken változatlan heveséssel tart a küzdelem. A japán haditengerészet szóvivője kijelentette, hogy a Ceylon szigete körül folyó harc csak bevezetését jelenti azoknak a nagyarányú japán hadműveleteknek, amelyeknek célja, hogy végérvényesen kiirtsák Indiából az angolok és amerikaiak minden befolyását. Rámutatott arra, milyen hatalmas veszteségeket szenvedtek az angolok már az eddigi hadműveletek során is és megállapította, hogy a brit flottát már is végzetes csapás érte. Rávilágított a szóvivő arra is, milyen szoros összefüggés van a japán tengeri erők és a tengelyhatalmak erőinek akciói között. A hármasegyezmény hatalmai a legszorosabb együttműködésben hajtják végre hadműveleteiket. Az egyik Keleten, a másik Nyugaton osztogat hatalmas csapatokat az ellenségnek. Végül kijelentette, hogy Japánnak nem kell tartania amerikai légitámadástól, miután ez a jelen körülmények között ugyszólván a lehetetlenséggel határos.

### Cripps

Indiai tárgyalásainak sikeréről szóló tegnapi hírek ugylátszik kissé koraiak, vagy legalább is túlzottak voltak. A szombati jelentések arra mutatnak, hogy az angol-hindu viszony alakulása még mindig áttekinthetetlen. Az indiai nemzeti kongresszus elutasító döntést hozott és elhatározását közölte Cripps-szel. Cripps kijelentette, hogy amennyiben az indiai kongresszus nem változtat elutasító magatartásán, úgy más pártokra támaszkodva valószínűleg az Indiával kapcsolatos angol terveket. A Muzulmán Liga elnöke, Jinnah újból tárgyalt az angol küldöttel, pártját pedig tanácskozássra hívta össze, hogy a helyzet új alakulásával kapcsolatban állást foglaljon.

Cripps egyébként elhatározta, hogy rádióbeszédet intéz a hindu néphez és megkísérli, hogy a hindu tömegekkel megértesse az angol szándékokat. Szombat délutáni jelentések szerint az indiai pártok vezetői még szombaton elhagyják Uj Delhi és Kalkuttába utaznak.

A Popolo di Roma c. olasz lap azt írja, hogy Cripps teljes kudarcot vallott Indiában. A hinduk elutasító válaszában két oka van: nem tartják kielégítőnek az indiai védelemről szóló javaslatot és nem elégti ki őket a kormányba jelölt hinduk száma.

Kétségtelen — írja a lap — hogy Anglia és Amerika a kudarc ellenére is folytatják a tárgyalásokat és minden eszközzel törekszenek a megegyezésre. Csak az a kérdés, ki bírja tovább idegekkel és idővel. A hinduk nem törődnek az idő múlásával, ő mögöttük évszázados harc van, az angolok azonban rengeteget mulasztottak és körmükre égett az idő.

A Dagens Nyheter azt írja, hogy a hindu közvéleményre és ezen keresztül az indiai tárgyalásokra is nagy hatással voltak azok a veszteségek, amelyeket Anglia hadiflottája éppen a tárgyalások idején szenvedett el az indiai vizeken. Angliának éppen katonai erejét kellett volna mutatnia, hogy megfélemlítse a hindukat, ehelyett azonban a kudarcok és súlyos vereségek egész sorát szenvedte el, úgyhogy a hinduk nyugodtan feltehetik a kérdést: Hogyan bizhatnak egy olyan hatalom garanciájában, amely vereséget vereségre halmoz?

Itt említjük meg, hogy az angolok gyors ütemben hajtják végre Kalkuttá kiürítését. Eddig félmillió embert szállítottak el a városból.

### Török

Rapszemlét közöl a Német Távirati Iroda. A Tasviri Eskar c. lap élesen kikel azon országok el-

len, amelyek áhírek világgákiütéséből akarnak hasznot húzni a maguk számára. Ezek évek óta arról tudnak, hogy Bulgária csapatokat von össze a török határon, a német hadsereg pedig Törökország területén akar keresztülvonulni. Ezeknek odakiáltjuk — írja a lap — törődjenek a saját dolgaikkal. Törökország tudatában van

saját, biztonságának és abban látja feladatát, hogy a béke ügyét szolgálja.

### Északafrikában

kairói jelentések szerint élénk tevékenységet fejtenek ki a tengely felderítő csapatai és az utóbbi harcok során 10 kilométerrel nyomták vissza az angol vonalat Egyiptom felé.

## Olaszországba utazott a honvédezerkar főnöke

Budapest, április 11.

Vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a honvédezerkar főnöke az olasz hadvezetőség meghívására, Cavallero tábor-

nok olasz vezérkari főnök budapesti látogatásának viszonzására szombaton szükebb kíséretével Olaszországba utazott.

## Német hadijelentés

Berlin, április 11.

A vezérlő főhadiszállás szombati hadijelentése közli, hogy a keresi félszigeten április kilencedike óta, az ellenség nagy veszteségekkel járó támadásainak meghiusulása következtében lanyhult a szovjet csapatok tevékenysége. A megsemmisített szovjet páncélosok száma 72-re, a hasznavehetetlenekké váltak száma pedig 29-re emelkedett.

A Fekete tengeren német harci gépek megsemmisítettek két nagyobb szovjet kereskedelmi hajót.

A középső arcvonalon a németek megsemmisítettek számos körülzárt szovjet hadicsoportot.

A keleti arcvonal északi részén a szovjet csapatok páncélosokkal támogatott támadása meghiusult. A lapp földön a németek a finn csapatok támogatásával erős ellenséges állásokat foglaltak el és megsemmisítettek 40 betonfedezéket a szovjet legénységgel együtt.

Az északnordvégiai partok mentén egy szovjet tengeralattjáró német aknára futott. Északafrikában felderítő tevékenység folyik. A német harci gépek eredményesen bombázták a sivatagi vasutvonalat. Málta ellen ismét nagyarányú német légitámadás folyt. Légharcban 11 brit gép semmisült meg.

Csak 8-án jelentette a véderő főparancsnoksága, hogy a német buvárhajók az amerikai partok mentén elsüllyesztettek 16 ellenséges hajót. Most újabb nagy sikerről érkezett jelentés. A német tengeralattjárók közvetlenül az amerikai partok előtt újabb 12 ellenséges hajót süllyesztettek el 94.000 tonna vízkiszorítással, közöttük négy nagy tartályhajót.

A La Manche és Norvégia felett a német légvédelem 7 brit gépet, Németország felett pedig 12 brit gépet lőtt le.

## Cripps üres kézzel tér vissza Londonba

Lapzártakor érkezett jelentés szerint Cripps elhatározta, hogy hazautazik Londonba.

Stockholmi jelentés szerint Cripps hosszabb nyilatkozatban számolt be az indiai tárgyalások legújabb fejleményeiről és nyilatkozatában igyekszik igazolni az angol álláspontot. Kijelentette, hogy a felelősséget India védelméért a jelen esetben semmiesetre sem oszthatják meg a hindukkal, miután feltétlenül fontos az egységes vezetés. A hindu nemzeti kormány létesítése lehetetlen lett volna az alkotmány bonyolalmas módosítása nélkül.

Nyilatkozata végén kijelentette, hogy most, amikor visszatér Londonba, ugyan-

olyan állapotban van az indiai kérdés, mint amikor Uj Delhibe utazott.

Ez a kijelentés az angol tervek teljes kudarcának a nyílt beismerése.

### OLASZ HADIJELENTÉS

Róma, április 11.

Az olasz főhadiszállás szombati hadijelentése közli, hogy Északafrikából, Tmimitől délre a tengely erők megsemmisítettek 5 brit páncélost, több üteget használhatatlanná tettek és jelentős számú foglyot ejtettek, nagy szákmányon kívül. A tengely légi erők mélyen az arcvonal mögött bombázták az ellenséges célpontokat.

## Rövidesen hazaérkeznek a még Németországban lévő magyarvonatkozású volt jugoszláv katonák

A Magyar Távirati Iroda közli illetékes hely nyilatkozatát, amely megállapítja, hogy a magyar kormány közbenjárására a német hadifogságba jutott magyarvonatkozású volt jugoszláv katonák nagyrésze már hazaérkezett. A hadifoglyok hazaszállítása februárban megakadt, részint a szállítási nehézségek miatt, főleg azonban azért, mert bizonyos fertőző betegségek terjedésének megakadályozására zár alatt tartották a foglyotáborokat. Most miután a járvány veszélye elmúlt, a foglyotáborokat feloldották a zár alól és ismét megindult a hadifoglyok hazaszállítása. Remélhető, hogy rövidesen hazaér minden németországi foglyotáborban lévő magyarvonatkozású volt jugoszláv katona.

Azok a hozzátartozók, akik még nem kérétek foglyotáborban lévő hozzátartozójuk hazaszállítását, levelezőlapon kérjék ezt a M. Kir. Honvédelmi Minisztérium 21. osztályától (Budapest, V., Falk M. ucca 9) és közöljék a következő adatokat:

1. A fogoly neve, rendfokozata, polgári foglalkozása, születésének helye és ideje, vallása, nemzetisége, lakhelye, a foglyotábor száma és a fogoly száma és

2. a kérelmező neve, lakhelye és pontos címe.

Azok, akik már kérték a hazaszállítást, ne kérjék ismételt. Minden közbenjárás, vagy kijárási kísérlet felesleges.

## A nagyvilágból

Mandaley, Burma második legnagyobb városa és jelenlegi fővárosa a japán légitámadások következtében majdnem teljesen elpusztult.

A Bataán félszigeti amerikai erők parancsnoka a fegyverletétel alkalmával elrendelte egy merikai tengeralattjáró és több hajó elsüllyesztését.



**Bácsvármegye sorsa a levéltárak és múzeumok tükrében:**

## Egy évezred Szent-Pál oltalmában

**Történelmi riport a hazatérés első évfordulójára**

A régi latin közmondás úgy szól, hogy a fegyverek mérközése idején pihennek a muzsák. E közmondás igaznak bizonyult már akkor is, amikor még a fegyveres ellenfelek leszámolása csak igen kicsiny arcvonalra szorított és gyakran egyetlen ütközet is meghozta a végső döntést. Mennyivel igazabbnak bizonyul e közmondás ma, amikor a korszerű fegyvernemek és a hadviselés új módja már teljesen megszüntette a mögöttes terület fogalmát; amikor templomok, múzeumok, kórházak és ereklyeszámbe menő műemlékek percek alatt romokban heverhetnek...

Azt találja valaki kérdezni: — Minek most régészeti elmélkedés, amikor állig fegyverben védekeznünk kell külső és belső ellenség ellen egyaránt? — Első pillanatra úgy látszana, hogy időszertlenül dolog ma régészeti dolgokkal foglalkozni, mert a régészeti kultúrának vajmi kevés köze van a hadviseléshez. Ámde Clysó, a történetírás aranytáblás muzsája, — Mars isten e hűséges kíséretje, — nem mindig respektálja a közmondásokat. „Inter armas silent musae”, mondották a régiek abban az időben, amikor Rómában vigan emelték a szobrokat, mi alatt Antoniusra messze keleten Kleopatra szerelme viritott. E közmondás jelentheti azt, hogy a gigászi küzdelem alatt, amelyet ma a nemzetek fennmaradásukért vívnak, nem adnak a muzsák új sugalmazást új alkotásokhoz, de távolról sem jelenti azt, hogy „inter armas” még azoknak az anyagi és szellemi értékeknek is pusztulniuk kell, amelyeket az elődök alkottak és összegyűjtöttek.

Ily végzetes félreértés elhárítása okáért a történetírás muzsája olykor még a közmondásos harcdulás alatti pihenőjét is felbeszakitja, hogy a tétveg és halandó embert romboló szándékaiban megakadályozza... Rendszerint az eseményeket mozgó nagy egyéniségeknek sugalmazza ellenállhatatlan áramerejű parancsát. Nyilván ily sugalmazás ösztökélhette a Führet 1941 májusában arra a korszakalkotó rádióparancsra, amelyet a Balkán-félsziget klasz szikus földjén győzelmesen előnyomuló katonáinak adott; amelyben szigorúan megtiltotta történelmi emlékek, műemlékek, romok, gyűjtemények és levéltárak elpusztítását vagy háborítását, ha azokat az ellenség rejtekhely gyanánt nem használja.

### A megye történelmi irodalma

Az országok, megyék és városok, — épügy, mint az élő egység, — az őket lakó népek alkotó és romboló erőinek terében élnek. Születnek: Néha egy törzs vagy népcsoport vándorlásának végstációja gyanánt véletlen település által, néha pedig a történelem nagy egyéniségeinek akaratából, hogy saját neveiket az általuk alapított telepre, országrészre vagy megyére átruházzák megörökítsék. Fejlődnek és nagyra nőnek: Egyszer azért, mert egységes, azonos nemzetekhez tartozó lakossága nyugodt fejlődésüket lehetővé tette, másszor pedig éppen az egymástól nyelvben és minden más vonatkozásban idegen elemek versengése folytán, ha a történelem kiméretlen sodra egy telepre hordott össze különféle népelemeket.

A letűnt másfél évezred viharáiban Bácska életében mindezek a korszakok és változatok mélyen gyökerező nyomokat hagytak. A honfoglalás előtt hosszabb-rövidebb ideig a népvándorlás vad áradatában különféle népek országotlaltak megyénk területén, de leghosszabb ideig a megtelepedett szláv törzsek uralma sem tartott kétszáz évig. Azután a magyarság hatodfél évszázadon át kiegyensúlyozott és teremtő harmóniában, megszakítás nélkül eresztett legmélyebb gyökereit a viharverte határon.

Akik kívülről szemlélik Bácsvármegye életét, alig fognak találni történelmi emlékeket e korból, de akik bentről, a szorosabb közösség szempontjából tanulmányozzák, jól tudják, hogy a romboló erők néha a gyökérnél is mélyebbre hatottak és majdnem az összes pozitív magyar történelmi emlékeket úgyszólván vakond módra kell itt a földből kikaparni...

Egyetlen helységének tartotta fenn annak emlékét, hogy a pogány-szittyá vitézek élén Kölpön vezér foglalta el elsőnek a Bácsvidéket a magyarság életteréül. Mindössze néhány helységnév: Bulkeszi (Bul-Keszü v. Sávoly-Keszü), Nagy- v. Ó-Kér, Kis-Kér, Medgyes-Kér és Turól-Hegyes őrizte meg annak bizonyosságát, hogy a Pér és Keszü nemzetségek fiai voltak megyénkben az első magyar telepések. A pogány szittyák három oly helységet találtak itt, amelynek már keresztény temploma is volt: Bács, Bodrogvár és Titel. Bács akkor már vagy másfél század óta püspöki székhely is volt és a bizonyára szláv egyházmegye székesegyháza Szent-Pál apostolnak volt szentelve. Az első magyar király országszervezésével a bácsi egyházmegye területe politikai megyévé is alakult, védszentjét is átvette és azóta éli hányatott életét a főapostol oltalma alatt... A könyves-kardos megyecimerükkel a bácsmezei bennszülött historikusok mindenkor igen büszkélkedtek és semmit sem vették, ha némelyikük az Országcimernél is régebbinek mondották. Az Árpádok, a vegyesházi királyok kora, a török hódoltság és a megújulás kora kimerítő részletességgel van feldolgozva két monográfiában is: A megye által 1896-ban és dr. Borovszky Samu által 1904-ben kiadott nagy mű oly alaposan tárta fel Bácsvármegye multját és akkori jelenét, hogy ezen a téren újabb tennivaló nem is maradt. Régészeti művek terén azonban egyedül Gubicza Kálmán monostorszegi tanító adott ki egy kis könyvet a Vármegyei Történelmi társulat muzeumában őrzött tárgyakról.

### Egy elégett levéltár végzetes következményei

Ennek a megyének különös szerencsétlensége abban áll, hogy a küzdelmek viharában nem egyszer saját fiai — magyarok — pusztították el a mult emlékeit és írott feljegyzéseit. Szerémi és Verancsics püspökök írásából tudjuk, hogy Bácsmezejére nézve nem a mohácsi vész jelenti a középkor lezárulását, hanem Dózsa György forradalma. A földesurak és pörök, mind egy szálly magyarok, itt csaknem teljesen kiirtották egymást és leromboltak mindent, ami csak az akkori eszközökkel lerombolható volt. A török tehát csak egy pusztává vált megyét vett át, amelyben három váromon és két-három köből v. téglából épült templomon kívül már egyetlen épület vagy viskó sem állott. Márki Sándor is tud róla, hogy Szapolyai hajdúi még 1516 nyarán is valóságos hajtvadászatot rendeztek egy-egy szegénylegény kézrekerítésére, aki életét tengetve a nádasokban és mocsarakban bujdosott. A középkori „boldog magyar idők” egyetlen, viszonylagos épségben fennmaradt emléke a bácsi templomos-rendi, később Ferencrendi zárdá, mely Kun-László király idejében 1273-ban épült. Romokban fennmaradt a titeli apátság alapfala, Bartány vára (melyet hosszú ideig tévesen Bodrog romjainak tartottak). Egyetlen Árpád kori feliratos kő: a bulkeszi lelet III. Béla idejéből, melyet Fröhlich tanár annak idején a Nemzeti Múzeumban helyezett el, mivel Bácsmezeje egész területén akkoriban (1876) egyetlen köz- vagy magángyűjtemény még nem létezett. És romokban ott büszkélkednek a Mosztonga-sziget dombján az ősi Bács-vár omladozó romjai is. Ime ez mind a gyökérnél, amely a bácsi vadaskort magyar

NOR-COC

HARISNYA

**Műselyem és hernyóselyem összes minőségben**  
Kérje minden üzletben  
Vigyázzon a márkára

NOR-COC

fájából reánk maradt. Már Fraknoi Vilmos is hangoztatta annak szükségességét, hogy egy a bácsi templomot, mint a várat restaurálni kellene, mert ezek jelentősége semmivel sem marad a jáki templom, vagy a sárospataki vár mögött...

Nagy tévedés a bácsi romok megtekintése alkalmával azt hinni, hogy török ágyuk okozták a vár pusztulását. Sőt ellenkezőleg! A töröktől Veteráni osztrák tábornok 1687-ben sokkal szebb és nagyobb Bács-várat és várost foglalt vissza, mint amelyet Szulejmán 1542-ben elfoglalt. Még emeletes, köből épült nyilvános fürdőt is hagyott hátra Bácsban a török, melyet 1908 nyarán dr. Posta Béla kolozsvári régész-tanár vezetése alatt ásatott ki a megyei Történelmi Társulat. Sajnos, nem készakarva ugyan,

**GELDNER R.**  
üvegipari Kft.

Üvegcsiszoló hajlító és tükörgyár  
Budapest IX., Tüzoltó utca 22

de ismét magyar kezek, talán a pillanatnyi kény szerűségben, 1708-ban hamvasztották el mindazt, amit Bácsban a középkor és az ozmán uralom meghagyott. Elmondjuk röviden:

Kecskemét és Halas városokat 1707 őszén a királyi Magyarország, illetve I. József császár és király zsoldjában álló, — de zsold nélkül hagyott! — alvidéki szerb csapatok megtámadták és kifosztván őket, összes marháikat elhajtották... És a következő évben következett a megtérítés: Valahol a felvidéken „bércre hágván” a sikere tetőpontján álló II. Rákóczi Ferenc fejedelem kurucái „leszállottak ide a völgybe, szerenteztek és nem lelték többé honukat Bácsházában”... hogy a költő szavaival szóljunk. Le-csaptak az alvidékre és kiméretlenül visszasarcoltak mindent, amit a labanczoldban állók előző éve elhajtottak. Bácsmezeje újra pusztává lón, mint 1514-ben... Elpusztult körülbelül 50 falu, a Bátmonostori apátság, Bács, Titel és Földvár várai.

Bács várat, amelybe az akkori érsek-főispán, gróf Széchenyi Pál tulkorai intézkedésére a bácsi egyházi és politikai megye egész középkori levéltárát már 1690-ben átvitték, csak néhány századnyi császári őrség védte bizonyos Fluck nevű kapitány parancsnoksága alatt. A vár elesett. Az őrség kuruc fogságba került. Ami hadászati hasznosnak látszott, azt magukkal vitték. Azután a várat felgyújtották.

Ekkor pusztult el Bácsvármegyében a magyar fa gyökerének javarésze:

**KÉZDI KÁROLY**

**NOI KALAP KELLÉKEK**  
**NAGYBAN ÉS KICSINYBEN**  
**BUDAPEST IV. GALAMB-U. 5**  
**TELEFON: 362-208**

**főbbszáz, vagy főbbezer birtokrendezési okmány, amelyeket a török idő előtt a bácsi és titeli káptalanok mint hiteshelyek több évszázadon át kiadtak, elégett.**

Csak mutatóba maradt fenn az a néhány, amely véletlenül nem volt a várban és amelyet ma az Országos Levéltárban és a jelenleg Péterváradon lévő vármegyei levéltárban őriznek.

Hogy mily végzetes volt a kurucok elhamarkodott cselekedete, az csakhamar ki fog derülni az alábbiakban:

A szatmári békekötés után III. Károly király idején létesítették Bécsben az u. n. Neo-Acquis-tica-Comissiót, (visszafoglaló Bizottságot), melynek hatáskörébe tartozott a visszafoglalt magyar országrészek mindazokat a fennmaradt magyar birtokos családokat tulajdonukba visszatartani, amelyek akmánnyal igazolták, hogy a visszafoglalt területen őseik királyi donációval bírtak. Fel is szólították mindazokat, akik ilyenekkel rendelkeztek, hogy forduljanak a Comissióhoz... De a ravaszok! Nyilván tudták már, hogy a levéltár elégett, hogy Bácsmegeből édes-kevesen fognak hiteles okmányt találni őseik birtokairól. Mindössze egy család, a Czobor grófok, rendelkeztek ily okmánnyal, akik a régen birtokolt coborszentmihályi és hájszentlőrinci uradalmak helyett 1718-ban a bajai uradalmat kapták. (De ez a család sem Bács, hanem Bodrog megyei volt.)

Ettől az időponttól fogva kezdődött Bácsmegeből az idegen donációk sorozata; idegen rétegek végtelen egymáshozrakódása, a sok idegen telepítés, amely a vármegye mai bábeli tarkaságához vezetett. Magyar csak gyéren jutott és csak olyan helyekre, amelyek még az idegen telepítésnek sem kellettek. És mindez egy levéltár elhamvadása miatt, melyet óvatlan pillanatban mi magunk okoztunk. Pedig akkoriban az ősök kutatása nagyobb tételre ment, mint ma, amikor csak közhivatali vagy tanítói állás elnyeréséhez is igazolnunk kell, hogy kik voltak a flemenőink. Ily okmányokkal felszerelve akkoriban valóságos latifundumot lehetett szereznii Bácsmegeből.

## Muzeum, mely hat évtizede vajudik...

A römölés és Clyó tilalma elleni vétségek sorozata ezzel le is zárult. A Délvidéken megindult az alkotó elemek munkája. Az első hivatalos régész, aki megyénkben kutatásokat végzett és leleteket gyűjtött, gróf Marsigli Alajos császári tábornok volt, ki kétszer is beutazta a megyét. Marsigli azonban a mai romokat még teljes épségben látta, mivel azokat 1726-ban, Amsterdamban kiadott könyvében le is írja. Leleteiből, amelyek főleg régi fegyverekből és római utjelzőtáblákból állottak, egy sem maradt megyénk területén; legtöbbje a bécsi udvari és hadimuzeumba került.

Utána csaknem száz év múlva Rómer tanulmányozta a megyét, de ezuttal már magyar történelmi emlékek is kerültek a felszínre Bácsmegeye televény földjéből. Balog György bácsi esperes 1825-ben, Katona Istvánnal egyidejűleg, már kizárólag magyar, történelmi és régészeti szempontból írt tanulmányokat a Kalocsán megjelent Schematismus c. egyházi folyóiratba. Gyűjteményeinek nagy része azonban a szabadságharc zivatarában elveszett.

Még jóval a szabadságharc előtt jelentek meg Grosschmid Gábor ifjúkori írásai is a „Pesti Hírlap” első évfolyamaiban. E termékeny megyei történet- és krónikáiról nem szűnt meg dolgozni 1898-ban bekövetkezett haláláig. Bácsmegeye történelmi irodalma és régészet kutatása azonban csak a kiegyezés utáni években indult igazi fejlődésnek. Nagyobb, kerek, összefüggő művek és cikksorozatok látnak napvilágot, de akkor már a megye területén nemcsak írák, hanem nyomtatják is a megye szülőiteinek ily irányu műveit.

Stelzer Frigyes kiszácsi evangélikus pap volt az első, aki nemcsak a megyei levéltárban és a megye területén végzett kutatásokat, hanem az Országos Levéltárban is. Cikkei 1875-től kezdve az „Ujvidék” c. hetilapban láttak napvilágot. „Geschichte der Bácska” c. német nyelven, de magyar érzéssel megírt könyvét forrásmunkának használta valamennyi későbbi író. Vele egyidejűleg Iványi István szabadkai, Frankl István ujvidéki, Margalits Ede zombori és Czíríusz Ferenc bajai középiskolai fiatal tanárok nagy ambícióval megkezdik munkájukat... De mindeddig a leletek és történelmi emlék

tárgyak a megyétől távolesó gyűjteményekbe, legtöbbje a Nemzeti Muzeumba vándorolt.

Vége Zomborban 1883-ban dr. Margalits Ede szorgalmazásával és Schmausz Endre akkori főispán anyagi támogatásával megalakult a Bács-Bodrog Vármegyei Történelmi Társulat. A megyeházának ekkor már felépült új részével bőven állott rendelkezésre hely és mivel dr. Margalits a régészeti gyűjtést már jó előre megkezdte, a főispán a megyeházán ajánlott helyiséget a Társulati Muzeum részére. A vármegyei tisztviselők közül a mindenkori főjegyzőt és a főlevéltárost rendelte Schmausz főispán a Társulati Választmányba, kik „hivatalból” tartoznak a Társulat munkáját elősegíteni és másolandó okmányait hitelesíteni. Ily „hivatalból kirendelt” fiatalemből: dr. Dudás Gyula megyei tisztviselőből nevelődött ki (jó környezetben) az az egyéniség, aki a millenium évéig létre tudta hozni a Vármegyei Monográfiát.

Minden bácskai község és város, sok magánszemély de maga a vármegye tagdíja is olyan anyagi erőt biztosított a Társaságnak, mely felvirágzását lehetővé tette.

Muzeuma és könyvtára három évtized alatt annyira gyarapodott, hogy országos viszonylatban is ismertté vált. A társulat titkárnak és muzeumőrének szerkesztésében egészen a világháború végéig évenként kétszer söt négyszer is kiadta évkönyveit. Dr. Margalits Ede, 1883—86 Iványi István, 87—90 Rödiger Lajos, 90—97 Dudás Gyula, 97—1905 Kozma László, 905—908 és Trencsényi Károly 1908—1918-ig szerkesztette az évkönyvet.

A muzeumőr mindvégig Gubicza Kálmán maradt egészen 1913-ban bekövetkezett haláláig. Hü társai munkájában Czírák Gyula gombosi plébános, Baumann Károly apatini tanár, Dudás Gyula vm. tiszt, idősebb és ifjabb Frey Imre zombori joghallgató voltak. Ez a hat szenvedélyes kutató munkája létrehozott oly jellegzetesen bácskai régészeti és érmészeti gyűjteményt, melyet az Ország irányadó szaktekintélyei is megcsodáltak.

MIELŐTT ÜZLETET VENNE, ELADNA,  
forduljon bizalommal

**Nagy Lajos ny. főjegyző**

Országos ingatlanértékesítő

irodájához

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 17

Telefon: 116—278.

Részletezésekre nem bocsátkozhatván elég említenünk csak annyit, hogy már Fraknoi Vilmos, ki négyszer látogatta meg e gyűjteményt, már akkor is jelentékenynek tartotta országos viszonylatban, amikor a muzeum anyaga meg sem közelítette az 1918. évi állományát.

Már az 1900-as években mutatkozott annak szükségessége, hogy a társulat muzeuma részére külön épületet emeljenek. Gromon Dezső ny. főispán és idősebb Szemző István zombori földbirtokos, valamint Zombor sz. kir. város egyik másik polgármestere is több ízben megnyugtatták a szorgalmazókat, hogy „rövidesen” díszes épületet emelnek a muzeum részére. Mindezek a remények azonban 1914-ben szertefoszlottak. És 1918-ban jött az összeomlás...

## A szerb megszállás alatt...

Amikor a szerbek bevonultak, Trencsényi Károly titkár és dr. Grüner Soma, ny. járásbíró jelenlétében a hatóság lepecsételte a gyűjteményt. A társaság működési jogát „felfüggesztette” és a kulcsokat dr. Grüner társulati tag őrizetére bízta. Bizonyos tanulmányok végett a jugoszláv-bácskai főispánok azonban megengedték kivétel nélkül mindenkinek, tehát magyaroknak is, a muzeum felnyitását, sőt ha jól emlékszünk dr. Bugarszki Szilárd és Petrovics Milivoj főispánok idejében a muzeum állománya néhány lelettel még gyarapodott is. A Duna-bánság keletkezésével azonban, habár a bánok sem tagadták meg senkitől a muzeum és a megyei levéltár tanulmányozását, mégis nehézséggé vált a dolog. Mert ha pl. zombori tanulmányozónak dolga akadt, vagy adatokat kellett kijegyeznie, akkor Ujvidékre kellett folyamodnia. Ehhez járult még az is, hogy dr. Grüner Samu elhalálásával az állam gondnokot rendelt ki dr. Kupuszárevics személyében, aki szí-

## Kártolószalagokat

mindenfajta kivételben, elsőrendű minőségben szállít

## Első Magyar

## Kártolószalaggyár R. T.

Pestszentlőrinc,  
gr. Apponyi Albert u. 8.  
Telefon: 146—764.

vesen állt rendelkezésre, ha Zomborban tartózkodott, de hivatalos utazásai miatt nem mindig volt itt található. Később a zombori járás főszolgabírája őrizte a gyűjteményhelyiség kulcsát.

Ily nehézkes hozzáférhetőségi lehetőséget megsokalván, dr. Tapavica Simon zombori polgármester saját kezdeményezésére lépéseket tett 1934-ben a bánságnál aziránt, hogy a Történelmi Társulat oldassék fel a felfüggesztés alól, azaz, hogy Zombor város vállalja azokat az áldozatokat, amelyek az újjáélesztéssel járnak. Ez nem ment egykönnyen, mert időközben Ujvidéken is megalakult a „Vajdasági Tört. Társulat”, amely nem szívesen látta ezt a vállalkozást.

Mindamellett mégis sikerült dr. Tapavicának kedvező báni végzést elérnie, mely bizonyos meghagyásokkal feloldotta a Társulatot és működését „Zombori Történelmi Társulat” új elnevezés alatt engedélyezte. Gyűjteményei fellelti rendelkezési jogába visszahelyezte és működési területének a zombori, kulai, hódási, baranyavári és dárdai járáskor területét jelölte ki, amint azt a gyűjteményben lévő térképen láthatjuk. Ez távolról sem volt a történelmi Bácsvármegye területe, hanem csak a zombori jugoszláv törvényszéki kerület. Mégis osztatlan örömet keltett az egész területen, amelyre a megbízás szólt. És tizenötévi szünetelés után az ég rendelkezéséből az 90 éves — patriárcha korát élő — ugyanaz a dr. Margalits Ede alakított-

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti a hazatért Délvidék lakosságát

**Hévíz Gyógyfürdő Igazgatósága**

ta ujjá a megyeháza nagytermében 1935 karácsony másnapján a Történelmi Társulatot, aki 53 évvel annakelőtte az eredeti társulatot is lét rehozta.

A társulat 1936-ban anyagi források teljes hiánya dacára is megkezdte működését. A régi társulat tagjai közül dr. Margalitson kívül alig volt már a megye területén néhány élő tag. Magyar tag csak gyéren jelent meg az újjáalakuláson és ezeknek fele is csak amolyan kiskorú diák, apród-féle volt 1914 előtt, akiknek meg volt engedve, hogy a nagyok vitáján jelen lehessenek, de véleményeiket illetl titokban tartani.

Ezuttal azonban hiányzott a megye Schmausz főispán és annak támogatása, min. 1883-ban. És bizony hiányzott néhai Scultéty és Karácson alispánok támogatása is.

A felszabadulás első évfordulóján hazafias szeretettel köszönti a délvidéki szülőket és gyermekeiket a  
**Sancta Mária Leánynevelő Intézet**  
PÉCS.

Az új társulatban, mely csaknem szóról-szóra átvette a régi alapszabályt, új tisztikart választottak. Elnök: dr. Szimonovics Radivoj, zombori orvos, helyettese Ilkics István g. kel. archimandrita-főesperes. Alelnökök: Mátics Eta bankigazgató és Magassy Antal ny. tanár. Titkár: Kosztics Konsztantin pap-tanár, muzeumőr dr. Frey Imre ny. bíró.

## Világhírű érmészeti gyűjtemény részére örökös kerestetik...!

Az így megenyhült légkörben a régi magyar és magyar nyelven író aktív tagok mun-

A felszabadulás első évfordulóján hazafias szeretettel köszönti a Délvidék lakóit a  
**75 ÉVES ANGSTER**  
**ORGONAGYÁR PÉCS**

kakedve is visszatért. A nyolcvanéves dr. Szimonovics 1937 nyarán Breuer Gyula és Wellenreiter Pál tagok kíséretében vett részt a gombosi „Gyöngyösbokréta” ünnepségen, hogy gazdag folklorisztikai gyűjteményét újabb magyar népviseleti fényképekkel gyarapítsa.

Dr. Kohlmann a magy hivatásos és műkedvelő színészet multjáról készített kimerítő tanulmányt és kiszorgalmazta Zombor várostól az om ladozó színház restaurálását. Érdekes, hogy a megújított színháznál is jelen volt még dr. Margalits, aki ötven évvel annakelőtte 1887-ben nyitotta meg első ízben is.

Dr. Frey Imre, látván, hogy a 16 évig zár alatt volt megyei muzeumból egy-két jelentéktelen tárgyat kivéve semmi sem hiányzik, ugyan csak új ambícióval újakezdte munkáját és minden évben tagtársak kíséretében a társulat őrzésére bizott romokhoz kirándult. Egyik bácsi kirándulás alkalmából a Szent Antal kápolna melletti érseki nyári lak romjait keresve azokból csak gyér nyomokat talált. Az erdész, aki a közelben lakik, hosszú hallgatás után végre megnyugtatta a Mitogatókat, hogy megvannak a téglák, de ne keressék, mert azokból ő félszert épített.

Legyen tehát a későbbi kutatások részére a riportban feljegyezve, hogy a középkori bácsi-érseki nyári lak római VII. cohors jelzésű terakottái a Szent Antal endőrr félszerébe vannak beépítve.

Dr. Frey körülbelül 15—20 ezer darabból álló világhírű érmészeti gyűjteménye, amelyet felmenői három nemzedéken keresztül gyűjtöttek, képezi

**Bácska, de talán egyúttal egész Középeurópa legnagyobb magángyűjteményét.** Kiegészítve a megyei-muzeumi 1908-as bácsi éremlellettel, melyhez Tripolszky Béla buzgalma által jutott a társulat, a Corpus Nummorum Hungarorum összes érmei Zomborban volnának tanulmányozhatók...

Nem csoda, ha az olasz felség, Viktor Emánuel király ily gyűjtőnek Itália érmészetéről készített 22 nagy kötetből álló művét az első között adományozta oly időben, amikor azt még a Nemzeti Múzeum is nélkülözte.

A hazatért Délvidék lakosságát a felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti  
**Keszler Ádám tejjgazdasági vállalata, Nemetboly**

Mindezt a horribilis értéket képviselő gyűjteményt dr. Frey — utódok hiányában — 1936-ban a társulatnak hagyományozta azzal a feltétellel, hogy azt külön osztályban tartozik hagyatékaként kezelni és az új muzeumban élete tartamára fenntartja tulajdonjogát.

Az új muzeum azonban már hatvan éve vajdik. Zombor város 1938-i közgyűlése elismerte ugyan a Rákóczi-ut 3. sz. a. Szenmő-féle házról, hogy azt ilyen célra hagyományozta az örök hagyó és meg is szavazott bizonyos összeget egy emelet építésére. Akkor azonban már műemlék emésztette fel a rendelkezésre álló összeget és közben kitört a háború...

Igy vajudtak a dolgok egészen a hazatérés napjáig. Muzeumot a szerb megszállás alatt sem építhették a társulat, de aktív magyar munkásai a kisebbségi sorsban is megőrizték teljes anyagát: Bácsmegeye magyar fájának elpusztíthatatlan gyökerét.

### Es mi lesz ezután...

A háború tartama alatt, — bizonyára a varsoói, arrasi és dünkirchényi bombázások hírére, — a jugoszláv kultuszminisztérium illetékes osztályfőnöke körrendeletben utasította az összes muzeumokat és levéltárakat, hogy bombabiztos helyre tegyék gyűjteményeiket. Kevésen mulott, hogy a megyei muzeumot is el nem szállították. A megyei és a Torontál megyei levéltárat azonban, mivel a jugoszláv állami levéltár rendelkezett felette, dr. Kirilovity rendelkezése

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszöntöttük a hazatért Délvidék lakóit  
Szekszárdvidéki bortermelők állami ellenőrzés alatt álló pincészövetkezte  
Szekszárdi Bikavér — orvosságnál többet ér, aki issza — hőtíg él!

dr. Schmidt Rezső újvidéki régésztanár 5 vagonban Péterváradra szállította és ott bombabiztos kazamatákban helyezte el. Dr. Schmidt azonban, aki jelenleg Eszéken él, oly keresztül-kasul magyar érzelmű ember, hogy semminemű gondatlanság fel nem tételezhető róla. Teljesen nyugodtak lehetünk afelől, hogy az 1708-as levéltárpusztulás nem fog ezuttal megisméltődni és azt teljes egészében egy szép napon viszontlátjuk. Addig is, amíg ez megtörténik, a távollévő levéltár helyett legalább a nemesi leszármazásokat a társulati muzeum rendelkezésére álló adatokból lehetne ideiglenesen igazolni, mert valamennyi nemesi összeírás ott megvan. Ez kenyérkérdést jelent ma törpeegzisztenciák részére és nem úgy, mint 1708 után donációk elnyerését...

A felszabadulás első évfordulóján boldog örömmel, hazafias lelkesedéssel köszöntöttük a Délvidék lakóit és szeretettel várjuk a legősibb magyar kegyhelvre, MÁRIAGYUDRE gyalog, kocsin vagy vonaton  
**Ferences Plébánia, Máriagyűd**

Nagy riadalmat keltett a zombori és a megyei régészek körében a januárvégi napokban az a hír, hogy a muzeumot Szegedre viszik. Ez azonban dr. Pintérnek a „Délvidék”-ben adott nyilatkozata alapján nem bizonyult valóznak, mindazok örömeire, akiknek sok izzadtsága fűződik egyik-másik lelethez és még életben vannak. A vármegyének ma már helyszüke miatt nincsen módjában, hogy a saját multját illusztráló közgyűjteménynek helyet adjon székházában. A bácsi magyar-fa gyökerének megmaradt erei, a muzeum, oly állapotban hever, ahogyan azt közgyűjteményről még az orkán dulásában sem lehetne elképzelni. Nem hihető, hogy az érdekeltek könnyelműen most veszni hagyják még azt is amit a XIX. és XX. század mindkét „Vojvodínája” a magyar emlékekből Bácskában meghagyott. A hazatérés után ez valóban nem

**Mc CORMICK** traktorhoz  
**Mc CORMICK** ekéhez  
**Mc CORMICK** tárcsás boronához  
**Mc CORMICK** kultivátorhoz

Alkatrészek raktárról azonnal szállíthatók

Hengerköszörülés, főtengelyköszörülés és mindennemű javítási munka szakszerű elvégzését vállaljuk.

MAGYAR FOGASKERÉK, AUTÓ-, TRAKTORALKATRÉS ZS ÉS GÉPGYÁR KFT.  
BUDAPEST, VIII. NAGYTEMPLOM U. 34.

válna a ma már igen fejlett magyar régészeti kultúra dicsőségére...

Mivel azonban biztos tudomásunk van arról, hogy a dologgal Fraknói Vilmos mai utóda: dr. Vargha László, a muzeumnak és közgyűjtemények országos felügyelője is törődik, egészen biztos, hogy a bácsi gyűjtemény mihamar új hajlékot kap — Zomborban.

Ezt első sorban Zombor várostól a hazatért megye ősi székhelyétől kellene elvárni. De el kell várni minden falutól és főleg a magyar falutól; a mezővárosoktól, hogy éppugy mint régen, (1884-től 1914-ig) most is meghozzák a maguk áldozatát ahhoz, hogy a magyar fa gyökere, a megyei muzeum, hajlékhoz jusson...

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti a hazatért Délvidék minden lakóit  
**Harkány Gyógyfürdő RT. Igazgatóság**

Az ifjuság pedig, úgy a tanárok mint az érettebb növendékek mihamar vegyék át az aktív munka terhét, mert a régiek közül alig élnek már néhányan és azok is kiöregedtek... Ha nem lesz utánpótlás „kidől a fa mandulástul...” A restséget a háború sem mentheti!

Ezt üzenjük a hazatérés első évfordulóján Szent-Pál vármegyéje fiainak és leányainak.

## Földbirtokosok és földbérletők figyelmébe!!!

A törvényesen kötelező NAPRAFORGÓ termesztése nem jelent terhet vagy áldozatot, mert eltekintve attól, hogy vele elsősorban a H A Z A ügyét szolgáljuk, saját javunkat is jelenti. Hálás, hasznothajtó és jólétünket is előmozdítja, mert a törvény magas beváltási árról gondoskodik és a termelőnek minden segítséget megad.

### Előnyei:

1. Magas beváltási ár: métermázsánként 50.— pengő.
2. A bácskai anyaföldnek legjobban megfelelő besszarábiai csikos vetőmagot szelektálva kellő mennyiségben kiadjuk, és csak utólag a termés átvételkor számoljuk el kilót-kilóért.
3. A csépléshez és szállításhoz szükséges zsákokat a termelőnek idejében és **DIJTALANUL** rendelkezésére bocsájítjuk.
4. Junius 1-étől kezdve előjegyzett kat. holdankint **KAMATMENTESEN** 50.— pengő készpénzfelőleget adunk.
5. A termelő a leszállított mennyiség arányában és állatállományához mérten 25—40%-ig olajpogácsa leszállítását igényelheti, mely tudvalevőleg legjobb takarmánycikk, az állatok nagyon kedvelik, fejlődésüket és a tejelést nagy mértékben előmozdítja. Az olajpogácsát a termelő a törvény által megállapított **MAXIMÁLIS ÁRON** kapja.
6. A NAPRAFORGÓ igénytelen növény, több munkát mint más vetemény **NEM** igényel.
7. Talaj tekintetében nem válogató. **GYENGÉBB** és **SZIKES** talajban is jól megterem és dushozamu.
8. A napraforgó **JÓHOZAMU** és nagyon **KIFIZETŐDŐ** növény.
9. A földművelőt súlyos gondtól is tehermentesíti, mert **NAPRAFORGÓ** termesztésére

### vizzel borított földjeit

- is felhasználhatja, mivel március 15-étől junius 10-éig közötti időben **BÁRMIKOR** elvethető.
10. Beérési ideje 110 nap. Kukorica előtt érik be, a földművelőt más munkájában nem hátráltatja és ilyenkor az utak valamint az idő is rendszert jó. A Napraforgó között gyom nem nőhet, tehát a földet is tisztítja. Tányérja **JÓ TAKARMÁNY** a szarvasmarhának, **SZÁRA PEDIG ÉRTEKES** tüzelőanyag.
- A vetési idő előrehaladottságára való tekintettel, a termelő mielőbb jelentkezzék, hogy vetőmagja idejekorán biztosítható legyen. Minden utbaigazítást, vetőmagot, zsákot, olajpogácsát, pénzfelőleget stb. megkapja

**a H A Z A I Olajgyár zombori képviselőjénél:**  
**STEFATICS ISTVÁNNAL - MERKUR kereskedelmi**  
**ügynökség és biztosítási iroda**  
**Z O M B O R** Zrinyi (Párizsi) utca 2. sz. Telefon 81

# HIREK

««Oo»»

## A hallgató diák

Csütörtökön délelőtt Zombor összes középiskolájának bezárul a kapuja és körülbelül ezer katolikus diák megkezdte a lelkigyakorlatát. Kikerülnek a szorgalmas diákközönségek a könyvek, eltűnnek az uccáról a sétáló diákok és most 3 napig fiaink és leányaink a legnagyobb Urnál, a jó Istennél lesznek audiencián. A máskor olyan hangos diákok most három napig a lélek csendjében, lezárt ajakkal, imádságos lélekkel a legnagyobb igazságokon fognak gondolkodni.

A hallgató diák előtt tisztelettel emeljünk kalapot! Zomborban régen volt olyan katolikus megmozdulás, mely annyira átjárta volna az egész várost, mint ez a nagy lelkigyakorlat. Az a kegyelmi hullám, mely most átvonul a városunk felett első sorban a mi legnagyobb kincsünknek szól: a fiatalember, de szól nekünk is. Ettől az imádkozó, nagy problémákon gondolkodó, hallgató diáktól meg kell tanulnunk, hogy csak egy a szükséges: beállítani helyes utra a mi kis életünket.

Simogassuk szemünkkel ezekben a napokban a hallgató diákokat. Ne csodálkozunk, amikor lesütött szemmel látjuk csendben sietni őket a lelkigyakorlatos előadásokra. Ugy nézzünk rájuk, mint akik most a boldogabb Magyarországot és az öröké boldog mennyországot dolgoznak.

Marjai Dezső.

—■—

### ÜGYELETES VÁROSI ORVOS:

Dr. Kontsek Ferenc, Szenteleki Kornél utca 10. Tel.: 331. Az ügyeleti szolgálat vasárnap 14 órakor kezdődik és a következő vasárnap 14 óráig tart.

### ÜGYELETES GYÓGSZERTÁR:

Városi gyógyszertár, Szt. György tér.

### OTI KÖRZETI ORVOSA:

Felsőváros orvosa Dr. Szabó Endre, Flórián utca 8.

A második körzetbe a Bánát városrész tartozik, (a Rákóczi ut, Antal utca, belváros és Kossuth Lajos utca közötti rész), orvosa dr. Erdey Gyula, Sándor Béla utca 15.

A harmadik körzet a Szelencse és a Bánát-nak a második körzetbe nem tartozó része, orvosa dr. Kovács Boldizsár, Széchenyi körút 3 szám alatt.

—■—

### A RÁDIÓMUSORT A DÉLVIDÉK TEGNAPI SZÁMÁHOZ MELLÉKELTE

Kormányzónk magas horvát kitüntést kapott. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur Ófőméltósága pénteken déli 1 órakor kihallgatáson fogadta Gay Ivo horvát követet, aki az önálló Horvátország kikiáltásának mai első évfordulója alkalmából Zvonimir király koronájának Nagy Rendjét a csillaggal és kardokkal nyújtotta át Ófőméltóságának.

Önálló községként akar működni Kevi, Tornyos és Külsőjárás. Tegnap népes küldöttség kereste fel vitéz dr. Bajcsay Ernő alispánt. A küldöttség a Zentához tartozó Külsőjárás önálló közigazgatási csoporttal való fejlesztését kérte. A Külsőjárás Zentához 37 kilométernyire van, Topolyához viszont 13 kilométerre, de egyiket sem tudja megközelíteni a rossz utak miatt. A tanya csoportjának négy tanterme van, de a tanítás már négy év óta szünetel. Külsőjárással egyidőben Kevi és Tornyos is mindent megtesz önálló községgé való fejlesztése érdekében.

A német főiskolai hallgatók gyári szolgálat. A német főiskolai hallgatók első háborús fél éve óta végzett gyári munkaszolgálat, melyet szabadidejükben láttak el, a jövőben minden egyetemi hallgató számára kötelezővé válik. Az 1940-41 háborús fél évben 3000 főiskolai hallgató vett részt gyári munkaszolgálatban, mely hét-százötvenezer órát jelent a német munkások szabadsága számára. (MNK)

## A test napi jódszükséglete

0.04 mg. A jászkarajenői Mira keserűvíz 0.560 mg-ot tartalmaz literenként, tehát már 1 deci a napi jódszükségletet bőven biztosítja. Így a nem kellemetlen ízű Mira keserűvíz nemcsak

a székrekedést szünteti, hanem megelőzi az érlelmeszesedést, golyvaképződést, elősegíti a vérkeringést.

Felhívás a Baross tagokhoz. A Baross Szövetség zombori szervezetének elnöksége felhívja az egyesület tagjait, hogy a felszabadulás évfordulóján, megtartandó ünnepségen jelenjenek meg. Figyelmeztetjük tagjainkat, hogy gyülekezés a Magyar Olvasókörben **délelőtt 9 órakor**, nem mint előző felhívásunkban jeleztük, mert 9.30 órakor kezdődik a tábori mise.

Műkedvelőelőadás Bezdánban. Husvét hétfőjén a Legényegyesület rendezésében színpadra került a »Férjhez adom Belezna lányát« című operett. A szereplők a következők voltak: Gurits János, Kamizsai Juliska, Bilmayer Manci, Gombárovi László, ifj. Széling János, Foki Bözsike, Tallosi Böske, Pinkert Mihály, Csatalinac Juliska, ifj. Birher Péter, Virág János, Balla Annuska, Nikoljn Márkó, Furmann ándor. Az énekszámokat Kertész Boriska tanította be a darabot rendezte és a táncokat betanította Gombárovi László.

Budapesti Stühmer csokoládégyár Zomborban fiókot nyitott, s annak ellenére, hogy csak ideiglenes berendezéssel indult, máris közszeregetnek örvend.

Veszélyben a bezdáni sporttelep. A csatorna nagy vizálása veszélyezteti a BSE sporttelepét. A szivattyúk beszüntették a munkát és a víz rohamosan árad. Ha pár napig nem helyezik üzembe a szivattyúkat, a sporttelep teljesen víz alá kerül.

## La FASZÉN Mérőnél

Bajai országot 11

Telefon 6.

12 millió gyermeket üdültet a német üdültetési akció. A német népjóléti intézménnyel szoros együttműködésben álló birodalmi gyermeknyaralattási intézmény a napokban ünnepelte fennállásának 25 éves évfordulóját. Ezzel a jubileummal egy olyan intézmény érte el 25 éves fennállását, mely az üdülésre szoruló gyermekek tervszerű gondozását tűzte ki célul. Az akció keletkezése a világháború idejére esik. Ugyanis 1917-ben sikerült első ízben hosszabb tartózkodásra 374.000 gyermeket a Birodalom területén lévő üdülőhelyeken elhelyezni. A birodalmi gyermeknyaralattási intézmény 1935 óta a gyermeküdülési akció feladatát, a német jóléti intézménnyel együttműködve végzi. Azonban a mai ifjúsági üdültetések főrésze gondozói értelemben a német jóléti intézmény. Ennek teljesítménye 1935-ben elérte a félmilliót és 1941-ben a háromnegyedmilliót is túlhaladta. (MNK)

## FERENCJÓZSEF KESERŰVÍZ

Obecsé ünnepe. Vasárnap Obecsén, a felszabadulási ünnepségen Karácsonyi Imre mondja az ünnepi beszédet. A nap jelentőségéről Balassa Pál közjegyző emlékeztet meg. Az ünnepi istentisztelet után a Szent István téren rendeznek ünnepélyt. A műsoron szavalkók és hazafias beszédek szerepelnek. Beszédet mond Czizovszky István alsóvárosi plébános.

Művészest Obecsén. A budapesti művészegyüttes, amelynek tagjai Zimányi Márta, Rózsashegyi Kálmán, Szentiványi Béla és Gyula, művészetet rendeznek Obecsén. A bevezető beszédet Cziráky Imre mondja. Az előadást vasárnap a Szent István iskolában rendezik meg.

Magyar bombavető-modellt készített egy zombori kereskedősegéd. Lonkai Vilmos zombori fiatal kereskedősegéd kemény papírból és fából egy »négy motoros« magyar bombavető-modellt készített, amelyet a Délvidék felszabadulásának évfordulója alkalmából, a főispáni hivatal útján felajánlott vitéz Horthy István kormányzó-helyettesnek. A szinte művészi kidolgozással megépített repülőgép-modellt, amelyen Lonkai két hétig dolgozott a Steiner illatszertár kirakatában állították ki.

A bohócok múzeuma. Mint Bécsből jelezték az ottani »bohóc-múzeum« gyűjteményét a berlini »Artistenwelt« című szaklap vette át. Ez az egyedülálló és az artista és cirkuszvilág számára rendkívül értékes gyűjtemény nemcsak a bohócokról írt összes tanulmányokat, hanem 6000 fényképet, olajfestményt, akvarelleket, rajzokat és a bohócok életét és munkáját ábrázoló egyéb reprodukciókat, valamint 15.000 ilyen vonatkozó újságszelvényt, programokat és plakátokat tartalmaz. (MNK)



## Fej-

és derékfájás, éremyégés, idegesség, tisztátalan teint gyakran csak az emésztési zavarok következménye. Ilyenkor is segít a **DARMOL**

A BSE Tokodon. Vasárnap a BSE Tokodon játszik NB II. mérkőzést.

Zászlószentelés Őrszálláson. Az Őrszállási Magyar Közművelődési Egyesület, a 12-ére eső országos vásár miatt, f. hó 19-én tartja felszabadulásának első évfordulóját. Ennek az ünnepségnek keretében szenteli fel az egyesület az Őrszállási magyar asszonyok által adományozott Madonnás-diszszáslóját. A nagyszabású ünnep ségeket megelőző este fáklyásmenet lesz. A zászlószentelési szertartás után bankett, este Kabaréest és utána tánc.

A városi autóbusz rendszeresítette járatát. A városi autóbusz a tavasz beköszöntésével rendszeresítette járatát a Vadászkiút szállótól a vasútállomásig. Az autóbusz a Vadászkiút szálló elől indul: reggel: 5.25, 6.40, 9.40, 11.40, délután: 13.00, 15.40, 18.40, 21.10 és 22.10 órakor. A részletes városközi járatok menetrendjét az illetékes hatóságok jóváhagyása után közlik majd az utazó-közönséggel.

Film készül a pápa életéről. Néhány nappal ezelőtt kezdték meg Vatikánvárosban a XII. Pius pápáról szóló film felvételét. A film, amely betekintést nyújt majd a pápa életébe és tevékenységébe, mintegy 2000 méter hosszú lesz, tehát éppen olyan hosszú, mint egy rendezés játékfilm. A filmfelvételeket előreláthatólag június végéig befejezik. (MTI)

Megjelent a Sajtókamara évkönyve. Négyszáz oldalas vaskos kötetben jelent meg az Országos Magyar Sajtókamara 1942 évi évkönyve. Ez az évkönyv az újságírók az újságíróintézmények, valamint az újságírókat érintő törvények és rendeletek való ságos lexikonjává bővült. A lexikális adatokon kívül a kamarai tagok és az időszakos lapok teljes cím- és lakjegyzékét, a sajtókamarára vonatkozó statisztikai adatokat és a külföldi sajtó budapesti képviselőinek részletes jegyzékét is tartalmazza. A közhasznú évkönyv bevezetőjét vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály, a kamara elnöke, a kamara és a vele kapcsolatos újságíró-intézmények 1941 évi kimerítő történetét Gáspár Jenő igazgató-főtájkár írta. A nagyszabású kötetet igen sok fénykép kitűző reprodukciója díszíti.

## Hatvankétezer téglát osztottak szét az árvizkárosultak között Orszálláson

Orszállásról jelentik: Az idei rendkívüli nagy havazások és a nedves időjárás következtében a talajvíz olyan helyeken is feltört, ahol emberemlékeztől óta talajvizet nem észleltek. Ennek következtében még a Telecskai dombon húzódó Fő-, Templom- és Virág-uccáról is jelentették házak, házrészek és falak összeomlását. Nincs a községnek egy olyan háza sem, amelynek a falai ne volnának megrepedve és a falak egy-másfél méter magasságig nedvesek. A pincékben kivétel nélkül fél-egyméter magas víz van. A Templom-ucca és a Fő-ucca között húzódó kertszakaszon, amely két Telecskai dombvonulat között húzódik, a talajvíz 120—140 cm magas és előntötte több ház szérűjét, úgy-ahogy a házak lakói

szalmaért és egyéb dolgokért, melyek a szé-

rűben voltak elraktározva, rögtönzött tutejokon, forrázó teknők felhasználásával „csónaknak” a szalmakazlak, felszerek és ólak körül,

hogy az elkerülhetetlen tennivalókat elvégezzék.

Az árvizkárosultak a községhez fordultak segítségért. A községi előljáróság a község egész téglakészletét lefoglalta, melyet az árvizsújtotta lakosság részére tart fenn.

Ezideig 45 igénylő között 62.000 drb. téglát osztottak ki.

Az előljáróság a még teljesen meg nem szűnt veszélyre való tekintettel kéri a lakosságot, hogy csak azok forduljanak téglai igényléssel a községhez, akiknek lakóháza, vagy egyéb épületezük veszélyben van.

## Záróra éjszaka egy óraker, október elsejétől éjfélkor

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny szombati száma közli a minisztérium 2250/1942. M. E. számú rendeletét a nyilvános helyiségek zárójának újabb szabályozása tárgyában.

A rendelet értelmében nyilvános étkezőhelyiséget (vendéglőt, kávéházat, kocsmát, kávéházat, kávéházat, cukrászdát, italmérést, általában ételek vagy italok kiszolgáltatására berendezett egyéb helyiségeket), színházat, mozgófényképezőművet, szórakozóhelyet (kabarét, orfeumot, varietét vagy egyéb mulatóhelyet), tánctermet (báltermet), tánciskolát, továbbá hangverseny- és előadótermet, más hasonló helyiséget, egyesületeknek (szövetségnek, klubnak, kaszinónak, társaskörnek) mindazokat a helyiségeit, amelyek a tagok és vendégeik összejövetelére szolgálhatnak, ha reája nézve korábbi záróra nincs megállapítva, éjjel egy órától tovább, 1942 október első napja után pedig éjjel 12 órától tovább nyitvatartani nem szabad. A felsorolt hely-

lyiségeket nem szabad reggeli 5 óra előtt kinyitni. Nem vonatkozik a rendelkezés vasuti vendéglőre, ezeknek záróját és nyitásuk időpontját az I. fokú rendőrhatalóság állapítja meg.

Az említett időpont után magánlakásokban sem szabad a rendelkezések kijátszása céljából vendégül látni olyan személyt, akinek ott-tartózkodása a család körében szokásos vendéglátáson kívül esik.

A rendelet hatályaon kívül helyezi a záróra szabályozásáról szóló, a múlt év augusztusában megjelent rendeletet. Eszerint hatályát veszítette az a rendelkezés, amely hajnali három órában állapította meg az este 10 óraker vagy később kinyitó helyiségek záróját. Onként értendő, hogy ezek a nyilvános helyiségek ezután 10 óra előtt nyithatnak ki. A korábbi rendelet hatályvesztéséből következik, hogy ezután a rendőri vagy közigazgatási hatóság nem engedélyezhet kivételt a zárókorlátozás alól.

A rendelet szombaton, április 11-én lép hatályba.

## Rendület a közterületek mezőgazdasági megműveléséről

A közterületek mezőgazdasági megművelésének biztosítása tárgyában a belügyminiszter 28.000/1942. szám alatt a következő rendületet adta ki valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének és a kárpátaljai közigazgatási kirendeltségek vezetőinek.

Országos, igen nagyfontosságú érdek fűződik ahhoz, hogy a nemzet harcában a mezőgazdasági termelés a lehető legnagyobb mértékben kiterjedt és eredményes legyen. E cél érdekében mezőgazdasági művelés alá kell venni minden figyelembejövő ingatlant, akár magántulajdonban van az, akár pedig valamelyik önkormányzati testület rendelkezése alatt áll.

Az önkormányzati testületektől példaadó magatartást várok abban a tekintetben, hogy egyrészt a mezőgazdasági művelésre alkalmas

ingatlanokon a szükséges munkálatokat kellő időben késedelem nélkül elvégeztetik, másrészt pedig alkalmas belterületi ingatlanokat és üres telkeiket, továbbá más közcélra le nem kötött közterületeiket, ideértve a városi és községi parkok figyelembejövő területeit is, hasznos mezőgazdasági művelés alá vonják. Az ilyen belterületi ingatlanokat különösen jól fel lehet használni olyan konyhakerti vetemények termelésére, amelyek a népelemezés szempontjából fontosak.

A mai rendkívüli idők által megszabott kötelezősége közé sorozom azt, hogy a városok és községek a rendelkezésükre álló ingatlanokat a legszelesebb területen — a most körvonalazott módon — a mezőgazdasági termelés szolgálatába állítsák. (MTI)

## Zár alá vették az erőtakarmányokat

A hivatalos lap szombati száma miniszterelnöki rendületet közöl az erőtakarmányok forgalmának szabályozásáról. A rendület szerint mindazok az ipari üzemek és mezőgazdasági mellékipari üzemek, amelyek a rendületben felsorolt malomipari, olajipari, sörgyári, cukorgyári, szeszgyári, keményítőgyári, állati eredetű, továbbá szalastakarmányokból készült erőtakarmányokat állítanak elő, továbbá az e takarmányokat üzletszerűen elraktározó vagy forgalombahozó kereskedők kötelesek erőtakarmány készletüket április 19-ig

bejelenteni a Magyar Mezőgazdák Szövetségének és pedig az április 11-i állapot szerint. A bejelentési űrlapokat a községi előljáróságoknál lehet beszerezni. A készletkimutatásokat a közeljártásügyi min. ellen őriztetni fogja. Ezért a bejelentésre kötelezettek készleteikről kimutatást kell vezetniük. A bejelentett erőtakarmányokat zár alá helyezik. Azokat felhasználni, feldolgozni csak a rendület előírásai szerint szabad. A zárolt készleteket a Magyar Mezőgazdák Szövetsége a hatóságilag megállapított, illetőleg piaci áron igénybe veszi.

Legmagasabb áron vásárolunk: tollat, nyersbőrt, textil-, bőr-, gumi-, papír-, ócskavas-, fém-, csont- és tüvegalladékokat

**Szabó Irén**

a Textilhulladék Beszerző Részvénytársaság

Zombor-bajai körzeti gyűjtői megbízottja

ZOMBOR, III.,

Arany János utca 31

TELEFON: 2.67.

Figyelje anyaggyűjtési ábcéknket!

A zárolt erőtakarmányokat csak hatósági igazolvánnyal lehet szállítani.

A termelők, állattenyésztők, állathizlalók és állattartók erőtakarmány szükségletüket az igénybevett készletekből a Magyar Mezőgazdák Szövetsége útján szerezhetik be. A fogyasztóknak be kell jelenteni igényeiket. A rendelet intézkedik a termelési szerződések alapján előállított erőtakarmányok forgalmáról és felhasználásáról, továbbá szabályozza az erőtakarmányok behozatalát és kivitelét.

Szombat és vasárnap este DISZNÓTOROS vacsora „ELEFÁNT” szállóban, Zombor Széchenyi krt. 21. A n. é. közönség szives megjelenését kéri

**Zarubszky Gyula**

vendéglősmester.

## Zászlót kapnak a temerini leventék a felszabadulás évfordulóján

Temerin kedden ünnepli a felszabadulás napját. Délelőtt tábori mise vezet be az ünnepségeket. Utána ünnepi beszéd következik. A mise után adják át a jánosalmi leventék az ajándékszólót a temerini leventéknek. A leventézászlót Okrészt Illés temerini származású állatorvos adományozza.

A temerini ünnepségekre minden előkészületet megtettek.

Az ebéd és vacsora csak úgy íó, ha a hus felvágott, szalonna és mindennemű hentesáru

**NÉBL JÓZSEF**

hentesmestertől való.

## A kisbirtokosok földadóját az idén is megtéríti a kincstár

A múlt héten megjelent 95.000/1942. VIII. számú rendület szerint a kincstár a folyó évben is megtéríti a kisbirtokosok földadóját. Adóterítésben az a kisgazda részesül, akinél a földbirtok kataszteri tiszta jövedelme a 100 aranykoronát nem haladja meg és az a szőlőgazda, akinél a mezőgazdasági és szőlőbirtoki kataszteri tiszta jövedelem együttesen nem haladja meg a 200 aranykoronát.

A hivatalos adóstatistika szerint 1940-ben — tehát az erdélyi és délvidéki területek visszacsatolása előtt — több mint 2 millió tételnél térítette meg az állam a kis- és törpebirtokosok földadóját összesen 10.6 millió pengő értékben, vagyis az összes földadóbevételnek mintegy negyedrészeről mondott le a kincstár, hogy javíton kisgazdatársadalmunk anyagi helyzetén. (MTI)

## Délvidéki szerbek a MÉP-ben

Tegnap népes szerb küldöttség kereste fel dr. Deák Leó főispánt. A küldöttség tagjai Petrovics Milivoj nyug. főispán, dr. Tapavica Simon, dr. Rácics Simon, Makarics István, Terzics Zsivojin, dr. Konyovics Fedor, dr. Nikolics Kornél, Radojevics Miklós és Cvejánov György voltak, akik bejelentették, hogy a délvidéki szerb-ség együtt kíván működni a Magyar Élet Pártjával.

# KÖZGAZDASÁG

## A Bajai Takarékpénztár másfélmilliós kölcsönrel segíti elő a vármegye építkezéseit

**Tisztviselői bérház és csendőriskola épül Zomborban — A tőke nemes feladata**

A „Délvidék” közgazdasági rovatában már számtalanszor foglalkozott a Bajai Takarékpénztárral, amely Bács-Bodrog vármegye egyik kiváló gazdasági tényezője, most újból megragadjuk az alkalmat, hogy foglalkozzunk ezzel a nagymultu pénzintézettel abból az alkalomból, hogy a pénzintézetek közül egyedül a Bajai Takarékpénztár ajánlott fel kölcsönt a vármegye építkezési programjának végrehajtására és ezzel lehetővé tette, hogy a megye felépítse Zomborban a tisztviselői bérházat és a csendőriskolát. A Bajai Takarékpénztár másfélmilliós kölcsönt ajánlott fel erre a célra rendkívül méltányos kamatláb mellett. Zombor szempontjából

annál nagyobb jelentőségű ez a kölcsönajánlat, mert segítségével két pompás palotával szépül a város.

Ennek a két palotának a felépítése indítja meg a nagyarányú városfejlesztő tevékenységet.

Ma, amikor a tőke legnagyobb része a rövid lejáratu, nagyhasznu, konjunktúrális vállalkozásokat keresi, különösen figyelemre méltó a Bajai Takarékpénztárnak a mai komoly időkhöz illő gesztusa, amellyel nemcsak azt mutatja, mennyire az építő munka szolgálatában áll, hanem

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti a hazatért Délvidék lakóit a

**GRÓF ANDRÁSSY  
URADALOM  
KONZERVGYÁRA,  
Szigetvár**

irányt mutat a tőkének, rámutat arra, hogy a tőkének nemes feladatai vannak az országépítésben.

A 23 éves megszállás alatt nekünk visszatért magyaroknak igen kevésszer volt alkalmunk arra, hogy a pénzintézetek tisztult, közgazdasági feladatát valóban közgazdasági színezetben lássuk, ez a nagyméretű vállalkozás arra indít bennünket, hogy mélyebben betekintsünk a Bajai Takarékpénztár munkájába.

A Bajai Takarékpénztár amint megállapítottuk a csonkamegye minden építő és alkotó megmozdulásából kivette a részét és így a törvényhatóság biztos számíthatott a segítségek munkatervre végrehajtásánál. Széles kiterjesztett fiókhálózata behálózta a megyét — Zombor—Bácsalmás—Jánoshalma—Mélykut—Katymár—és Kunbaja (Pestmegyében Kalocsa—Kiskörös—Hajós—Fajs—Dunapataj), hogy rendelkezésére álljon minden rászorulóknak és

biztos óre legyen a tőkésnek.

Ez a széles hálózat lehetővé teszi, hogy valóban odairányítsa a tőkét ahol arra szükség van. Mert a tőke kihelyezése egymagában nem jelent közgazdasági ténykedést, hanem az csak akkor válik a közhasznára, ha valóban odakerül ahol a hasznos termelés, vagy építés folyik. A Bajai Takarékpénztár e fontos elv szemelölt tartásával magasan kiemelkedő

közgazdasági feladatot teljesít.

A vármegyei 3 emeletes tisztviselői bérház, továbbá a csendőriskola építése, az előbbi 1 1/2 millió, az utóbbi 800.000 pengő vállalati össze-

A felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti és magyaros vendégszeretettel várja a Délvidék lakóit

**Sikonda  
Gyógyfürdő  
Igazgatósága**

gének igen tekintélyes része munkabér címén városunkban marad és ezzel a helyi építő iparosság és munkásság munkaalkalma biztosítva van. Ezek a szavak nem domborítják ki kellőképpen a lényegét, vagyis azt a megbékélést és megelégedettséget abban a rétegben, amely a hosszú megszállás alatt messze idegenben kereste kenyerét.

Ahogy a Bajai Takarékpénztár e nagy vállalkozás segítségére sietett,

egyanügy áll zombori fiókjával a kisebb és

A legszebb férfi- és női tavaszi ujdonságok

## Parcsetich testvérek

divatárüzletében kaphatók!

ZOMBOR, Kossuth Lajos n. 4.

(Bizalom tag)

## A hulladékgyűjtés - hazafias kötelesség!

E jelszó igazságát nagyközönségünkkel a háborus idők nyersanyagnehézségei értették meg. Amikor utalványra kapjuk a cipőt, pótanyagokkal állítják elő a ruhafélét, kétszeresen fontos, hogy minden olyan anyag rendszeres összegyűjtésre kerüljön, amit újból feldolgozhatnak a gyárak.

Minden hulladék értéket képvisel. Akár gyárak, akár háztartások termelik. Akár ruhaféle, akár bőrféle, csont, ócskavas, vagy fém. Ipari anyaggyártásunk minden nyers- és hulladékanyag felgyűjtését hálózati szervekre bízták. Ezek kizárólagossági jogot nyertek és a mindenkori ármegállapító kormányrendeletek szerint fizetnek.

A Csonka-Bácska területén illetékes ipari anyaggyártási textilhulladék gyártási körzetvezető működése alapján február 1-től kiterjedt az egy év előtt felszabadult Zombor város, a zombori és az apatini járás területére is. A körzeti iroda és raktár céljaira kibérelték a Zombor, Arany János-ucca 31. sz. házat s ott 10 helyiségben gyűjtik össze, válogatják és csomagolják a környék nyers- és hulladéktermékeit.

A háborút nemcsak a harctereken, hanem itthon is meg kell harcolnunk. Mindannyiunk közös érdeke, hogy egymást segítsük és támogassuk. Résztvesznek ebben a harcban a háziasszonyok és gyermekek is, amikor a háztartásokban az egyébként veszendőbe menő minden elhasznált ruhaneműt, gumit, lábbelit, papírt, csontot és üveget összegyűjtik s azután elszállítják a körzeti hulladékra tártárhoz. Nemcsak hazafias kötelességet teljesítenek, hanem az áruért pénzt is kapnak.

Meg kell jegyeznünk, hogy legtöbb anyagot csak hatóságilag láttamozott szedők gyűjthetik össze. Ezért mindenkinél érdeke, hogy a hálózat igazolványát kérje, nehogy az anyaggyártási szervek kikerülésével adja el nyers termékeit, vagy hulladékát. Az ilyen eljárás ugyanis az eladó kihágását is képezi.

Ne engedjünk elveszni semmi hulladékot, hanem juttassuk azt vissza a nemzetgazdaság vérkeringésébe. Keressük fel bizalommal a körzet Arany János-ucca 31. sz. alatti irodáját, fogadjuk jó szívvvel a szedőket.

## Répatermelők figyelmébe

**I. Minden q cukorrépaért 5 pengőt kap.**

A szelettöbbletigny megváltásáért további 23 fillér.

60% friss szelet illeti meg a termelőt ingyen, vagy 2.4% szárazszelet ingyen.

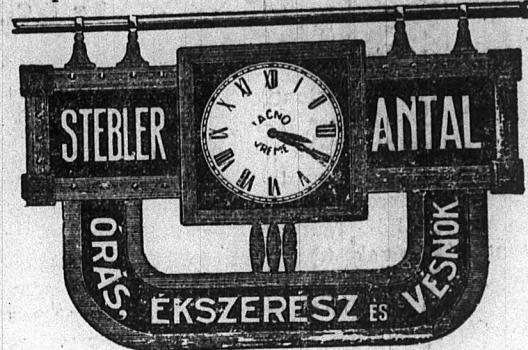
Minden 100 q fizetendő sulyu cukorrépa után 5 kg. kristály cukrot ingyen kap.

Kat holdanként 180 pengő előleget kap, ha az ujjverbászi „Bácskai Cukorgyár” R. T.-nak termel répat.

**II. Bácskai g a z d á k! Termeljenek cukorrépát az Ujjverbász Bácskai Cukorgyár R. T.-nek.**

Alapítva: 1897.

Alapítva: 1897.



ZOMBOR, KOSSUTH LAJOS U. 2.

Legrégibb, legolcsóbb, legmegbízhatóbb. — Saját műhelyében precíz órajavítások, ékszerátalakítások, szakszerűen iótállás mellett készülnek. Jegygyűrűkbe vésés ingven. Munkái arany és bronz éremmel, valamint több diplomával kitüntetve.

kicsiny vállalkozások rendelkezésére, amint erről a fiók fél-éves munkája alatt számtalanszor tanujelét adta. Fogadjuk ezért mi is szeretettel a Bajai Takarékpénztárt, mint amilyen szeretettel elősegíti városunk fejlődését, amiért bizalmunkra érdemes.

## Felhívás a bácskai cukorrépatermelőkhöz

A Cukorrépatermelők Országos Szövetsége és a Magyar Cukorgyárosok Egyesülete az 1942. évre az alábbi répabeváltási árfeltételekben állapodtak meg:

Minden fizetendő sulyu 100 kg répáért 5 pengő átvételi ár illeti meg a termelőt.

Minden 100 q fizetendő sulyu répa után 5 kg kristálycukor ingyen jár.

60% friss szelet ingyen jár a termelőnek.

Megilleti a termelőt a friss szelet helyett 2.4% szárított szelet ugyancsak ingyen.

Igénye van a termelőnek 2.4% vételszárazszeletre és ha arra nincs szüksége, ennek a szelet-többletigénynek a megváltásáért fizetendő sulyu répa q-ként további 23 fillért kap a termelő.

Megilleti még a termelőt minden fizetendő sulyu 100 kg cukorrépa után 1/4 kg melasse ingyen vagy ehelyett 1 1/2 kg mennyiségű melasse, ugyancsak a fizetendő sulyu 100 kg répa után 4.50 aranypengő kedvezményes áron a gyár.

Az előleg 180.— pengő kat. holdanként.

Ezuttal mi, mint délvidéki cukorgyár fordulunk a délvidéki gazdatársadalomhoz, amikor ezúton hívjuk fel Önöket arra, hogy közgazdasági érdekből igyekezzünk valamennyien minél többet és minél jobbat termelni.

Mindannyiunk érdeke, hogy minél nagyobb területet vessünk be cukorrépával, mert ahogy a cukorgyár egyik legfontosabb tényezője a gyárparnak, úgy a cukor is egyik elsőrangú és nélkülözhetetlen közlemezési cikkünk. Gyermekünk táplálékának egyik számottevő anyaga a cukor, dolgozzunk tehát fokozott erővel, mert ezáltal róluk gondoskodunk.

A Bácskai Cukorgyár R. T., mint a magyar cukoripar délvidéki reprezentánsa, igaz magyar szeretettel kéri a délvidéki gazdatársadalmat, hogy — aki csak teheti — minél nagyobb területen termeljen cukorrépát az újverbácsi Bácskai Cukorgyár R. T.-nek, mert a termelési és szállítási költségek tekintetében lényegesen takarékosabban járnak el gazdáink, ha mint délvidékiek, a délvidéki cukorgyáraknak termelnek répát, mert az ebből származó előnyökből saját maguk az alábbiakat élvezik:

1. A répát nem kell nagy távolságra szállítani, nincs túlterhelve a vasut, tehát a répatermelők nincsenek kitéve a repaszállítás vagányhiány miatti korlátozásnak és ezáltal a répa idejében való átadásának lehetősége már előre biztosítva van.

2. Rövidebb távolság következményeként a termelői szelet vasuti költsége — ami a termelőt terheli — jóval kevesebbe kerül.

3. A cukorjárandóság szállítási költsége szintén olcsóbb és a kiszállítás olcsóbban és egyszerűbben bonyolítható le.

4. A répaár és árfeltételek az összes cukorgyárak részére egyszerűen vannak megállapítva, ennél fogva semmi előnye sem származik abból egy termelőnek sem, ha a messzefekvő anyaországi gyárak részére termel répát.

Mindezeket szükségesnek tartottuk a gazdatársadalom szíves tudomására hozni, mert mi valóban a délvidékiek gazdasági érdekeit képviseljük és az a célunk, hogy bennünket mindazokhoz, akik a közösség érdekeit felismerve, részünkre cukorrépát termelnek, az üzleti összeköttetésen felül baráti szálak is fűzzenek! Azt akarjuk, hogy cukorrépatermelő gazdatestvéreink örömmel végezzék ezt a fontos nemzeti munkát! Mi cukorrépatermelő gazdatestvéreink ezen nehéz munkáját azáltal is meg akarjuk könnyíteni, hogy attól a pillanattól, amikor a szerződést velük megkötöttük a repahordás befejezéséig a legnagyobb szeretettel és megértéssel állunk rendelkezésükre és minden tekintetben segítségükre leszünk. Azonfelül, hogy pontosan megfizetjük a törvényes árakat a vételhez, egyeléshez és a répa fejlődésének ellenőrzéséhez és általában a répatermeléssel kapcsolatos minden ügyes-bajos dolgában segítő kezdet nyújtunk gazdatestvéreinknek és gyárunk vezetősége mindenkor szívesen ad felvilágosítást répatermelőinek. Szakembereinket, akik délvidékiek lévén, az itteni viszonyokat jól ismerik, termelőink kívánságára bármikor kiküld-

G a z d á k!

## Jégkárbiztosítást

a legjutányosabban és a legpontosabban vállalja

B é r l ő k!

**Stefatics István**  
Hazai Általános Biztosító r. t.  
kerületi felügyelősége Zombor,  
Zrinyi u. 2. Telefon: 81.

Az ideai szeszélyes és kiszámíthatatlan időjárás miatt mindenki igyekezzék jégkárbiztosítást mielőbb megkötni, hogy verejtékkel szerzett terméshozamát az elemi csapásoktól megvédje!

jük, hogy gazdatestvéreinket minden tekintetben utbaigazításukkal támogassák.

Abban a reményben, hogy ezen felhívásunk

a gazdatársadalom körében megfelelő visszhangra talál, kívánunk szebb jövőt!

A Bácskai Cukorgyár R. T. vezetősége.

## Az illatszerek és kozmetikai készítmények árának újabb szabályozása

A Közlelátásügyi miniszter 63400/42 sz. rendeletével módosította az 58.400/42 sz. rendeletét és az alábbiak szerint újabb szabályozta az illatszerek és kozmetikai készítmények árát:

»Az illatszerek és kozmetikai készítmények árának szabályozása tárgyában kiadott 58.400/1942. K. M. számú rendelet végrehajtásánál könnyítést kívánok biztosítani a fogyasztóközönség ellátását szolgáló kiskereskedők (gyógyszerész, drogurista, kozmetikus, stb.) részére és éppen ezért a következő módosítást engedélyezem:

1. A rendelet 5. §-ára vonatkozólag, Addig, amíg a kiskereskedő a raktárán lévő piperecikkeknek a gyárak által reá hárított pótfelár összegét akár új vásárlás, akár egyéb értesülés útján pontosan megállapítani nem tudja, de legkésőbb folyó év április 20-ig, a közvetlen fogyasztónak történő eladás esetében a fent hivatkozott rendelet hatálybalépése előtt érvényben volt fogyasztói árhoz, szeszertartalmu piperecikkeknel legfeljebb 30 százalék, egyéb piperecikkeknel pedig legfeljebb 20 százalék felárat számíthatnak.

2. A rendelet 6. §-ára vonatkozólag. A húsvéti ünnepekkel kapcsolatos nagyobb forgalomra való tekintettel nem emelek kifogást az ellen, hogy a közvetlenül a fo-

gyasztó közönség részére árusító kiskereskedő a rendelet hatálybalépésének napján a birtokában levő piperecikkek készletéről mennyiségileg felvett leltár értékletét a rendeletben megállapított 8 nap helyett 14 napon belül végzi el és így a leltár felterjesztésének határidejét folyó év április hó 14-re módosítom.

Figyelemmel a kiskereskedők birtokában lévő nehezen értékesíthető, divatjammult, avult piperecikkek készletekre, megengedem, hogy a közvetlenül a fogyasztóközönség részére árusító kiskereskedő a hivatkozott rendelet 6. pontja szerint kiszámított leltár értékéből avulás címén külön 10 százalékot levonhasson és csak az ily mértékben csökkentett leltár összértéke képezze a befizetési alapot.»

A hazatért Délvidék lakosságát a felszabadulás első évfordulóján hazafias lelkesedéssel köszönti és magyaros vendégszeretettel várja a legrégebb magyar gyógyfürdő

### Balatonfüred igazgatósága

## Nyíltér

E rovatban közöltékért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Alulírott Terzity József ezúton kijelentem, hogy különváltan élő feleségemért Terzity Józsefné szül. Molnár Mária, semmiféle anyagi felelősséget nem válllok.

Zombor, 1942. április 12.

Terzity József.

### HIRDETME NY.

A volt Duna-bánság vagyonának számbavételére és átmeneti kezelésére alakított Tárcaközi Bizottság, mint a Délvidéki Halászati Alap kezelője, a Bácsordas és Vajsza községek határában fekvő kb. 14 km. hosszú Duna-szakasznak a Duna középvonaláig terjedő, részint gyakorolható halászati jogának haszonbérletére 1942. évi április hó 23. napjának délelőtt 9 órájára Gombos községéhez nyilvános szöbeli árverést hirdetek.

A kikiáltási árként megállapított évi, legkisebb bérösszeg 600.— Pengő.

Ujvidék, 1942. évi április h3 7.-én.

Tárcaközi Bizottság.

Allandóan friss cserepes-virágok, izléses csokrok, élő- és műkoszorúk gyönyörű kivitelben!

## SZLADEK Virágüzlet

ZOMBOR (A 'Vadászkürt' szállóval szemben)

## Termeljük cukorrépát

Az 1942. évi érdekképviseleti megállapodás oly cukorrépa árat biztosít a gazdának, amely a cukorrépatermelés jövedelmezőségét más hasonló igényű növényvel szemben messze felülmúlja.

Mint ismeretes a cukorrépa alapára q-ként 5.— pengő, melyhez hozzászámítva 100 q leszállított cukorrépa után járó 5 kg. ingyen, cukrot, q-ként 2.4 kg. ingyen szárazszeletet és 0.25 kg. melaszt, továbbá szeletjárandóság címén 23 fillér árkiegészítést, az ideai termésű cukorrépa ára q-ként 5.80 pengőt tesz ki. A mellékjárandóságokon kívül a visszamaradt répafej is mint hízaló és tejtermelő takarmány kitünően használható fel.

Ezenkívül a termelőnek jogában van a szerződésben lekötött, kellően bevetett, egyezett és beállított kat. hold répavetés után további 5 kg. kristálycukrot igényelni, a befőzési cukorra nézve érvényes rendeleti uton.

A terméshozam mennyisége az időjárás kivétel a helyes időben elkészített talajmunkálatokon és a talaj megfelelő termőerőben tartásán alapszik. Az istállótrágya mellett a terméshozam fokozása érdekében a cukorrépa különösen a szuperfoszfátot és a 40%-os Káli-műtrágyát hálálja meg. A „Cservenka” Cukorgyár R. T.-nél bejelentett műtrágyaigényeket a cukorgyár azonnal kielégíti.

A termeléssel járó szakkérdésekben kérjük, hogy felvilágosításért közvetlenül a répaosztályhoz fordulni sziveskedjenek.

„CSERVENKA” CUKORGYÁR R. T.,  
CSERVENKA.

# A tanító hivatása a visszafoglalt Délvidéken

Irta: **Dr. Szentgyörgyi István tanügyi s. fogalmazó**

A Néptanítók Lapja egy évvel ezelőtt felszabadulásunk után a Délvidéki köszöntése alkalmából a többek között ezeket írta: „... Jól tudjuk, hogy vannak ott olyan kártársaink, akiket a magyarság iránti ellen-szenvre neveltek. Könnyű volt ez, mert nem ismertek. Kérjük őket, ismerjenek meg bennünket s ha megismertek, tudjuk, hogy meg is szeretnek. Mi jó szándékkal, kártársi együttérzéssel közeledünk hozzájuk s magyar nyíltsággal, becsületességgel nyújtjuk feléjük jobbunkat. Fogadják el ezt s minden hátsó gondolat nélkül ők is közeledjenek hozzánk és megértéssel, szeretettel dolgozzunk együtt szentistváni hazánk boldogulásáért...”

Ebben a szellemben kezdte meg működését a felszabadulás után népoktatásügyünk irányító szerve, a zombori I. foku tanügyi igazgatási kirendeltség (királyi tanfelügye-lőség).

Ez a szellem hatotta át munkásságát és ennek az áldozatos, kitartó, következetes, testvéries és szeretetteljes munkásságnak köszönhet, hogy az akkor kitűzött cél minden tekintetben megvalósulhatott.

Nagy és nehéz feladat előtt állottunk, nagy feladatokat kellett megvalósítani, körültekintésre és erőfeszítésre volt szükség. Sok bajjal, sok rosszakarattal, megnemértéssel, sőt talán gyűlölettel is szembe kellett nézni.

Országépítő munkánkban azonban azon nal mellénk állott és hatalmas segítőtársunk lett a tanító. A város,

**a falu tanítója, nevelője, a magyar nép hitének irányítója és őre.**

Erejükön felüli munkájuknak, lelkes segítségüknek köszönhetjük, hogy célunkat elérhettük, hogy újból megépíthettük a visszatért Bácska egységes és nemzeti népiskoláinak sziklavárát.

Az ünnepi köntösbe öltözött Délvidék a felszabadulás mámoros évfordulóját ünnepli.

E szent és gyönyörű évfordulón, e délvidéki nemzeti ünnepnapon nem statisztikát olvasunk fel, nem számokkal jövünk elő. Nem arról írunk és beszélünk, hogy hány iskolánk van, milyen a nemzetiségi arány iskoláinkban, hány tanító működik, hány anya országi és hány már itt működött. Nem növendékeink számáról, egészségügyi állapotjukról szólnak. Nem arról beszélünk, hogy mily eredményeket értünk el 1 év alatt a gyermekek haladása, tudása terén, nem ismertetjük óriási munkáinkat a pedagógiai szemináriumok rendezései terén, munkáinkat a tanítók továbbképzése tekintetében, nem számolunk be iskolán kívüli népművelési tevékenységeinkről stb., stb.

Nem számokkal, nem adatokkal jövünk. Előjöhethetnénk csak azzal, hisz a számok mindennél jobban beszélnek, még megjegyzés sem kell hozzá.

E szent évfordulón mást tartok szükségesnek. Szükségesnek tartom, hogy ez évfordulón, amikor népoktatásról beszélünk, gondoljunk pár percre arra, akin egész hazai, délvidéki népoktatásunk is mint alap pilléren nyugszik: a tanítóra, a néptanítóra.

E szent évfordulón be szeretném kiáltani a közvéleménybe százszor, ezerszer, milliószor: testvér

**becsüld meg a tanítót.**

Szeresd és tiszteld a tanítodat, a tanítót, Testvér becsüld meg, mert ő rajta, az ő nemzetépítő munkásságán épül fel a szebb, a boldogabb jövő. Nincs az országnak egy polgára sem, akit valaha nem az ő keze próbált átforgalmazni, magyarabb magyarrá tenni és nevelni.

Minden tanítót hivatástudat, a felsőbbrendű hivatásérzet tudata hat át, mert kell, hogy áthassa.

Erre a feladatunkra gondolunk ez ünnepnapon és tovább öröködünk azon, hogy egy tanító se felejtse el ezt soha, mert nagy az a felelősség, ami a vállán van: egy ország, egy nemzet ifjúságának formálása, irányítá-

sa, nevelése. Az ő munkájukon mulik, hogy Trianonban megcsönkített hazánk mint nyeri vissza testével együtt egészséges lelkét is.

A tanító munkahelyére, az iskolára bátran és öntudatosan kifüggeszhetjük Petőfi versének sorait.

„...Szent a küszöb, amelyen beléptem én,  
Óh, szent a szalmakunyhók küszöbél!  
Mert itt születnek a nagyok, az Ég  
A megváltókat ide küldi be.  
A kunyhóból jó mind, aki a  
Világnak szenteli magát...”

Különösen fontosnak tartom, hogy a visszafoglalt Délvidéken ezekkel a gondolatokkal lássa telítve mindenki a tanítót, a nemzet apostolát.

Mindenki gondoljon arra is, hogy a nemzet tanítója sokoldalú alkotó művész:

„zenész, mert arany lanton ezüsthurokat penget, amikor a gyermekszív érzéshurjain játszik;

szobrász, mert a karrarai márványnál is fehérebb, finomabb anyagból farag, amikor a lélek oltárán felállítja a jóság, szépség és igazság szobrát;

festő, mert a legdrágább vászora, a hófehér gyermeki lélekre aranyecsettel festi az Isten és a Haza képét;

építész, mert a jó erkölcs köveiből tervez és építi fel a tiszta jellem megingathatatlan épületét;

költő, mert önvérébe mártott tollal írja az emberszeretet nagy himnuszát.”

Ezekkel a gondolatokkal nyújtjuk jobbunkat minden becsületes visszatért délvidékinek a visszatérés boldog évfordulóján.

## KARCHER fotó-studió

Z O M B O R, Kossuth Lajos utca 9,  
Telefon 43

**Modern, művészi felvételek melyek a legkényesebb igényeket is kielégítik!**  
**Amatőr laboratórium**  
**Filmraktár! Bízalom tag**

# BOSNYAK

KÖNYVNYOMDÁJA ZOMBOR  
TELEFON: 213. CSIHÁS BENŐ U. 3.

# JÓZSEF

## MIELŐTT BUTORT VESZ,

saját érdekében tekintse meg raktárunkat.  
Készítményeinkre hosszabb garanciát adunk  
Nagy választék kész buturokban.

# LANGBEIN J.

épület és butorüzem, Zombor, Arany János utca 42. Telefon: 218.

## Hivatalos anyaggazdálkodási szerv.

Nyersanyag- és hulladékanyag- telep,  
Géptisztítóröngy-igénylések helye.

A 34.400/1941. Ip. M. sz. rendeletben foglaltak ellátására alakult.

## Textilhulladék Beszerző Részvénytársaság

Zombor-bajai körzeti irodája és raktárai  
Zombor, III., Arany János 31  
TELEFON: 2-67.

A hulladékgyűjtés — hazafias kötelesség

## Városi táskák nagy választékban



Cégt. ZSIGMOND VILMOS, Zombor, Petőfi utca 8.



## Fonciére Általános Biztosító Intézet

Alapítási év: 1864. Budapest.  
Alaptőkéje: 1,000.000 a P.

Biztonsági alapjai és technikai tartalékai 1940. év végén: . . . 39,340.428.53 P  
Életbiztosítási tőkeállománya 1940. év végén: . . . . . 91,512.921.— P  
1940. évi teljes bruttó díjbevétele . . . . . 16,733.070.65 P

## FOGLALKOZIK:

a tűz-, betöréses-lopás-, baleset-, szavatossági-, eső-, gépkocsi-, géptörési-, csomag-, szállítvány-, üreg-, jég-, élet-, járadék-, nép-, (temetkezési) biztosítási ágazatokkal.

Képviselőtünk az ország minden helységében.

A FONCIÉRE magyar alapítású, szinmagyar intézet.

Központi irodáink: Budapest, V., Sas-utca 10—12.  
Zombori vezértügyökség: Zombor, Kossuth Lajos utca 5/I. Telefon: 115.

**MAGYAR és ZSULYEVICH Tavaszi divatcikkek!**  
Kabát, öltöny, kösztümszövetek és divatselymek **NAGY VÁLASZTÉKBAN**

Ha szép és izléses nyomtatványra van szüksége

teljes bizalommal forduljon az ujonnan megnyílt

**Bugadzsia János**  
könyvnyomdájához

Zombor Aranygerenda utca 19.

1 RECAMIER ÉS 4 SZÉK ÖSSZEÁLLITVA, KÉTSZEMÉLYES RECAMIERT ALKOT. ÜLÉS, FEKVÉS EPEDA. **LÁNCZ** Kárpitos Budapest VI., Podmanický utca 19.



Fotelágy 78 P-161

Órák, ékszert, szemüveget **Parcsetichnél**

Zombor Petőfi utca 6.  
(A Nemzeti mozával szemben)  
**BIZALOM TAG**

**ING,**

harisnya, nyakkendő,

**Budimac** alsóruhanemű **NAGY VÁLASZTÉKBAN**  
**Antal** ZOMBOR, Zrínyi u. 1.  
(Baross tag)

**Cipőt** a legizlésebb kivitelben és a legutánvosabb áron mérték után készít

**Csizmár Antal**

uri- és női cipész. Zombor, Trefort u. 2.  
Fájós lábakra ortopéd-cipőket, garancia mellett!  
Alapítva: 1902.

**Az ifjuság találkozó helye!**

Torták, desszert, sütemények, cukorkák, ajándékosomagocskák nagy választékban

**„ROYAL“** cukrászda  
Zombor, Petőfi u. 4.

**Kandler Nándor**

női divatszalon  
Zombor, Apollo u. 17  
általánosán ismert  
kitűnő szabásu, izléses,  
preciz munkájáról

**Kiss Pál és Társai**  
fatermelő és fanagykereskedése

Zombor Szt. István ut 7. Tel. 233  
Baross tag

**Sztril'ch Sándor**

csemege- és italkereskedés — ZOMBOR  
Kitűnő italok és elsőrendű csemegecikkek nagy választékban!

**Burnách Dénes**

modernül berendezett sör-, bor- és szeszáru kereskedése

**Zombor**

Zöldkert utca 23  
Tel.: 234.

Kitűnő minőségű árujáról közimert

SZÖVETÁRUKBAN

ÁLLANDÓ DUS VÁLASZTÉK

**Taubner és Kovács**

uriszabók,

ZOMBOR, Deák Ferenc körut 32.

Rádiót szakszerűen javít **„OLIMPIA-rádió“**

szaküzlet. Tulajdonos: INHOFF FERENC Zombor, Kossuth u. 15.  
Ugvanott egy D.K.W. autó Meister Klasse és egy Puch 200 cm<sup>3</sup> motorkerékpár eladó.

**Órák, ékszert,**

disztárgy, evőeszközt, fali-, ébresztő órát, nemes ólomkristály vázát, szervizeket, karikagyűrűt, nászajándékot a saját érdekében

**Scheurer Gáspár**

órák és ékszerésznél vegyen ZOMBORBAN, mert szépet, jó, legolcsóbbat, szabott áron, csak is SCHEURERNÉL vásárolhat.

Nagy raktár! Nagy választék! Olcsó árak!

**Rohács Antal**

uriszabó

Öltönyök, felöltők a legmodernebb divat szerint

Zombor Hitler krt. 7

**Ivkov Száva**

Zombor Telefon 61

Könyv-, papir-és zeneműkereskedés

Nagy raktár mindenféle író, csomagoló-és nyomdapapírokban  
**Töltőtollak — Írószerek**

**Vadászkürt**

szálló r. t.

**Zombor**



Szálloda,  
étterem,  
kávéház,  
cukrászda  
grill



Telefon: 21

Iroda: 72

**Sakk szappanüzem**

Vesz mindenféle romlott zsiradékot

Zombor Basa utca 3. sz

**Tangóharmonikák,**

zongorák, valamint az összes fa- és rézfúvós hangszerek

**Raab Ödön**  
Zombor

Délmagyarország legrégebbi szakcégénél szerezhetők be a legjobban

NAGYBANI

A legjobban felszerelt könyv-, papir-, írószert- és zeneműkereskedés Zomborban (Telefon: 92.)

KICSINYBENI

**SCHLOTZER JÓZSEF**

Divatlapok, aranytöltőtollak, magyar-német szépirodalmi- és szakkönyvek nagy választékban  
CSOMAGOLÓPAPIROK ÉS MINDENFÉLE PAPIRÁRUKI

JÁTÉKKÁRTYÁKI

## APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdések ára szavankint 10 fillér. Terjedelmi minimum 10 szó. Jelíges hirdetések kezelési költsége 20 fillér. Csak felülbélyegzett jelíges leveleket továbbítunk. — Kérdezőkódokhoz válasz-bélyeg melléklendő.

**ÜZLETSZERZŐKET** Zombor- és környékére, magyar, német és szerb nyelvű tudással magas jutalékkal felvesz az „ASTRA” biztosító rt. főügynöksége. ZOMBOR, Deák Ferenc krt. 26. (Városi pavillon).

Nagy textilüzlet egész üzleti berendezése (pultok, állványok stb.) kedvező feltételek mellett egy tételben eladó. Felvilágosítás: Stefatis István kereskedelmi ügynökség és biztosítási iroda — Zombor, Zrínyi utca 2. Tel.: 81.

a-1430

**HA SZÉP ÉS JÓ, MODERN BUTORT AKAR,** forduljon bizalommal. Schmidt Fülöp műbutor és épületasztaloshoz Zombor. Barát utca 4.

**Lakóház** Hercegszántó vasutállomástól 200 méterre és 6400 öl föld téglakemencével, szabadkézből eladó. Cim: Aladics Sándor, Hercegszántó. a-1542-f

**Elektrotechnikus,** ki a rádiószakmában is bevezetett azonnali beépítésre állást kaphat rádiószaküzletben. Heitzmann József. Apatin. Telefont 73. a-1555-f

**Több cipészegéd** azonnal felvétetik Wallent József fia cipőüzemben. Zombor. a-1553-f

**Eladó épületfa,** gerendák, szarufák, valamint több keményfa oszlop. Három üvegajtó, egy dupla üvegajtó és egy kutróvás. Bővebbet: Sanghai vendéglőben. Zombor. a-1552-f

**Eladó egy istálló** 8 méter hosszú, tiszta téglából. Valamint vas-traverzni. Zombor. V. ker. szállás 3 szám. Vámkapu mögött. a-1550-f

**Családi ház** Hosszu utca 12 szám alatt eladó. Érdeklődni a helyszínen. a-1551-f

**Eladók** különféle berendezési tárgyak: asztal, íróasztal, iratszekrény, kassza, tűzhely, ágy stb. Barát utca 11. a-1543-f

**Eladó 2 pult** márvánnyal, 1 modern írszekrény és egyéb tárgyak. Megtekinthető: Zombor, Orgona utca 7. a-1545-f

**Német társalgó** órákat adok jutánvos áron. Cim: Rókus utca 31. a-1554-f

**Vendéglősök** figyelmébe ajánlom bor, pálinka és likőr készletemet. Eladom Antal ucca 26. számú kis csa ládi házat, minden elfogadható áron. Bővebbet: a tulajdonosnál, Hitler. krt. 21. a-1342-f

**Eladó Haip 52 collos** csepplő. Shuttlewort kazánal 4.500 pengőért. MÁV 48 collos vasrámas, hátulbefúvós csepplődob. golvós, 28 HP Austin traktor 9.000 pengőért. Vagy elcserelelném 32 HP Hoffherr traktorért. Megegyezéssel. Gépek szíjazattal. ifi. Báló Ferenc. Bácsgyulafalva. a-1480-f

**Cukrász- és péksegédet** azonnali belépésre keresek. „Bácska” száraztésztáárugvár. Zombor. Aranvgerenda u. 15. a-1535

**Pedigrés telivér** szim mentáli bika egy darab 24 és egy 20 hónapos eladó. Érdeklődni: Reich Aurél, Uiverbász, volt Reich és Friedmann gazdaság a-1521

**Villaszerü** komfortos ház, mellékhelyiségekkel, valamint egy ebédlő és háló-szoba, és különféle butorok szabad kézből eladók. Cim: Fecske ucca 27. a-1516-f

**Szalongarnitúra** szőnyeggel együtt eladó. Zombor Mátvás király utca 24. a-1557-f

**Női kerékpár** Reiland gyártmányu. iókarban levő eladó. Cim: Szent László utca 24. a-1558-f

**Vegyeskereskedés** országut mellett, jól bevezetett, betegség miatt azonnal kiadó. Cim: Fischer József Zombor, Szt. István utca 62. (volt Bezdáni utca). a-1559-f

**Háztelek** eladó a felsővárosban, 135 négyszögöl terület. Érdeklődni: Sándor Béla utca 10. a-1560-f

**Jómunkás** szabósegéd, rendelt munkákra, azonnal felvétetik. Kovács Fábán szabómesternél, Doroszló. a-1561-f

**Butorozott szoba** kiadó. Borz utca 5. esetleg konyha használatos. a-1573-f

**Különféle butorok** plüszdivány eladók. Plenk Ádám, Bezdán Árpád utca 4 szám. a-1577-ack

**Motorkerékpár,** Viktória gyártmányu Sachs motorral, 98 cm<sup>3</sup> kifogástalan állapotban, 2000 kilométert futott, eladó. Cim: Burján Pál Monosterszeg. a-1562-f

**Orgona utca 33.** számú házról egy háztelék eladó. a-1563-f

**Jól bevezetett** borbélvüzet Zölkert és Kalap utca sarkán eladó. a-1564-f

**Kőműves** vagyok, házmesteri állást keresek. Szőlő és kertészethez is értek. Vidékre is elmegyek. Mergl Mátvás, Zombor, Nvári utca 7. a-1565-f

**Négy középiskolát** végzett, irodai gép és gyorsíró állást keres. Érdeklődni: „Kezdő” jelíggel a kiadóba kérek. a-1566-f

**5 szoba, előszoba,** fürdőszoba, parkettás ház, nagy gazdasági udvarral. Zomborban közel a beltérhez eladó. Érdeklődni: özv. Haméder Péternél, Fecske utca 3 szám alatt. a-1572-f

**Eladó 22 család** méh Neiser kaptárakban Heitz József Monosterszeg, Zöld utca 25. a-1580-ack

**Bérszántást** traktorral Zombor és környékén vállalom. Cimem: Zombor, Tompa Mihály utca 17. a-1570

**Üzletberendezés** eladó, Szentlekv Kornél utca 15 szám alatt. a-1569-f

**Eladó iókarban levő** Hoffherr Schrantz szalagfűrés, benzin és nversolai 4 HP motorral. Megtekinthető: Zombor, Thököly utca 20 szám alatt. a-1574-f

**Használt** iókarban levő betoncső, vasformát és cementlap prést keresek megvételre. Rüll István Zombor, Öz utca 10. a-1575

**Strafkocsi,** gumikeres, 5 tonna teherbíró eladó. Szalay J. Zombor, Thököly utca 8 szám. a-1576-f

**Bezdánban** Horváth Sándornak 1000 drb. száraz hasított, akác-fakarója eladó. Horváth utca 31. a-1578-ack

**Bezdánban** 700 kévnád eladó Kreko Istvánnál, Honvédtelap 1 a-1579

**Pusztára,** gazdaasszonyi állást keresek. Középkorú magános nő vagyok. A háztartás minden ágában jártas. baromfitenyésztéshez is értek. Nem a nagy fizetést, csak nyugodt otthont és jó bánásmódot kérek. „Jó otthonn” jelíggel a kiadóba kérek. a-1567-f

**Intelligens,** jólöltözött urat felvesz előkelő pénzintézet. Magas jutalék, megfelelő esetében fixet is adunk. Jelentkezés Rákóczi utca 11. alatt, folvó 15-én délelőtt. a-1568-f

**Zöldkert utca 20** számú ház, szabadkézből eladó. a-1571-f

## Házassági posta

**Melvik** hozzámillió komoly és szerény nő volna hajlandó hozzájárulni feleségül, ki az egész életén át munkáiban segítő társam lenne és gondozna. Csak teljes címmel és fényképpel ellátott levelekre válaszolok. Diszkréció biztosítva. „32 éves vagyok” jelíggel a kiadóba. a-1581-f

**Páncélvonalos** vagyok, melvik 24 éven aluli hölgy levelezne velem. Egyelőre szórakozás céljából, de házasság nincs kizárva. Leveleket „Páncélos” jelíggel a kiadóba kérek. a-1582-f

**Vidéki kiskereskedő** vagyok, jól menő kis üzlettembe segítőtársat, de inkább egy csinos asszonykát szeretnék. Hirdetésemre, kérem, csak olyan közép-temetű, barna, keresztény hölgyek válaszoljanak, akiknek kelenyüjükön kívül egy kis hozománva is lenne. Komoly érdeklődőknek, kimerítőbben válaszolok. Jelíge: „32 éves kereskedő.”

**53 éves,** róm. kat. özvegy vagyok, közép-temetű. Zombor és környékének közismert nagyvárosa. 3000 pengő hozománv szűk séges, kölcsönképen. Leveleket „Sürgösen nősülnék” jelíggel a kiadóhivatal továbbít. a-1374-f

**Bácskai** 32 holdas földbirtokos és háztuladonos házasság céljából megismerkedne 36-42 éves hajadonnal vagy gyermektelen özvegyvel, akinek cca 30-40.000 P. értékű föld, vagy házigatlan van. Válaszokat „Jó férfi” jelíggel a kiadóhivatalba kérem. a-1515-f

**Szeretném** férjhezadni unokahúgomat, aki kifogástalan műveltségű, tisztaerkölcsű, háziasszony nevelt nagyon szép kislány. Jó állása van egyik vidéki országos hírvállalat főtitkánál. Nagyon szép kelenyvet adok neki nászajándékul és majd idővel örököl is tőlem. Komoly, lehetőleg jóállású uriembernek irónak a következő jelíggel: „Nviló rózsza”.

**Nemcsak** szépnek mondott, hanem határozottan szép, háziasszony nevelt, de művelt, tisztamultu, keresztény dolgozó nő vagyok. Egy kis vidéki városban lakom özvegy édesanyvammal együtt. Szeretnék férjhez menni, magas, kifogástalan modoru férfihez, akivel házas élet zökkenők nélkül telne el. Hozománvom csak késsőbb lenne örökségből. Kelenyvem azonban egy kis vagyon ér. Csak komoly levelekre válaszolok. Jelíge: „Tiszavidék”.



Alapítva  
1912-ben

## LUGOMERSKI BOSKO

rőfös-divatáru üzlete

a „Gólyához”

minden izlést kielégít

Zombor, Trefort u. 2.

## A LEGUJABB EREDETI HÜCKEL-KALAPOK

Zomborban csakis „Banatia” **BRANDT ISTVAN** Petőfi u. 6., kaphatók Nagy választék a legolcsóbbtól a legfinomabb kalapok- és sapkákban. Bízalom tag!

Jól jegyezze meg a címet! a legszebben és a legszakoszerűbben fest, tisztít

**HUSVÉTH LAJOS**

Első délvidéki kelme-festő és vegytisztító intézet, Zombor, Deák Ferenc krt. 20

a z Erzsébet ligetnél

**Bőrkabátok festését is vállalom!**

Ne kioldjon rossz ekével, mert jót olcsón vásárolhat

**MÜLLER**

vaskereskedőnél, ZOMBOR

Vaddisznó védjeggyel ekék. Kéne-vetőgépek, kukorica iltetők, boronák, fogasok, kapálók, morzsolók és drótkerítések nagy választékban raktáron.

A kiadásért felel: Illés Sándor. — A szerkesztésért felel: Muhi János. — Nyomatott Bosnyák József körforgógépén, Zombor